

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра обліку та оподаткування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«ОЦІНЮВАННЯ ТА ОБЛІК МАЙНОВИХ ПРАВ НА
ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ»**

Студентки 2 курсу, 3м групи,
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»,
спеціалізації «Облік,
оподаткування та оцінювання в
бізнесі»

Усик Лесі
Василівни

Науковий керівник
кандидат економічних наук,
доцент

Уманців Галина
Вікторівна

Гарант освітньої програми
доктор економічних наук,
професор

Бенько Микола
Миколайович

Київ 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ТА ОБЛІКУ МАЙНОВИХ ПРАВ НА ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	7
1.1. Економіко-правова сутність об'єктів інтелектуальної власності.....	7
1.2. Концептуальні засади обліку та оцінки майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності.....	11
Висновки за розділом 1.....	16
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТОВ «НВП «Тренд».....	18
2.1. Організація обліку об'єктів інтелектуальної власності підприємства.....	18
2.2. Методичні підходи фінансового обліку об'єктів інтелектуальної власності підприємства.....	22
2.3. Удосконалення об'єктів інтелектуальної власності обліку за умов інформаційних технологій.....	27
Висновки за розділом 2.....	32
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	33
3.1. Особливості вартісного оцінювання об'єктів інтелектуальної власності.....	33
3.2. Підходи і методичні прийоми оцінки майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності.....	38

Висновки	за	розділом
3.....		42
ВИСНОВКИ.....		43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....		46
ДОДАТКИ.....		55

ВСТУП

Однією з найскладніших проблем сучасного розвитку економічної науки загалом і бухгалтерського обліку зокрема є забезпечення прогресивної динаміки наукових досліджень відповідно до нових реалій економічного поступу в Україні й світі та запиту нинішньої практики господарювання. З-поміж нових об'єктів обліку, які визначають пріоритети розвитку економіки у світі і в Україні, є продукти інтелектуальної діяльності, які виражаються в майнових правах на об'єкти інтелектуальної власності.

Ресурси інтелектуального характеру, на противагу матеріальним активам, набувають вирішального значення для забезпечення сталого розвитку завдяки своїм унікальним особливостям. Зокрема, у зв'язку з тим, що на відміну від таких традиційних ресурсів, як земля, праця і корисні копалини, інтелектуальний ресурс став невичерпним і поновлюваним. Питома вага результатів інтелектуальної діяльності у вартості суспільного продукту у світі зростає і оцінюється у сотні мільярдів доларів на рік.

Натомість, в Україні недостатня спроможність національної економіки створювати, примножувати та ефективно використовувати об'єкти інтелектуальної власності стає гальмівним чинником до позиціонування країни як рівноправного суб'єкта нових, заснованих на інноваційних технологіях,

світогосподарських відносин. Порівняно з високорозвиненими країнами Європейського Союзу рівень наукоємності ВВП України майже у шість разів нижчий і становить 0,45 % ВВП (2017 р.). За індексом глобальної конкурентоспроможності 2017-2018 рр. Україна зайняла 81 позицію серед 137 країн світу, у тому числі за складовою «інновації та фактори вдосконалення» – 77 місце, за складовою «технологічна готовність» – 81 місце. За даними Європейського інноваційного табло, Україна вже 10 років поспіль належить до країн останньої четвертої групи – «інноватор, що формується» [66].

Пошук шляхів вирішення зазначених проблем розвитку інтелектуального капіталу України висвітлено у наукових працях таких українських вчених як: В. М. Василенко [9], О. С. Літвінов [32], П. Д. Макаренко, Г. В. Шемаєва [33], С. Олійнічук, А. Українець, П. Шиян [66] та ін. Як активи підприємства інтелектуальну власність досліджували відомі вітчизняні вчені, зокрема: М.Т. Білуха [5], Ф.Ф. Бутинця [7, 8], Н. В. Гудзь [14], С. М. Кафка, О. С. Степанюк [27], Я. Д. Крупка [30], Г.В. Уманців [67-69], І. В. Федулова [70] та ін. Значне поширення в практиці використання інтелектуальних продуктів поряд з недостатніми дослідженнями їх економічної сутності та генезису, що призводить до ускладнення категорійного апарату та ототожненням різних понять, вказує на необхідність глибокого дослідження результатів інтелектуальної діяльності людини, які виражаються в ресурсах і активах підприємств, з метою вивчення їх характеристик і вдосконалення дефініцій для облікової практики.

Нерозв'язаність проблем ефективного формування й використання об'єктів інтелектуальної власності України як фактору розвитку національної економіки зумовили вибір теми випускного кваліфікаційного дослідження.

Мета випускної кваліфікаційної роботи дослідження теоретико-методичних основ обліку майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності та розробка практичних рекомендацій щодо їх удосконалення на прикладі науково-виробничого підприємства.

Формування мети супроводжується вирішенням наступних завдань:

- ✓ вивчити сутність об'єктів інтелектуальної власності;

- ✓ здійснити критичний аналіз нормативної бази і спеціальної літератури обліку майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності;
- ✓ проаналізувати діяльність базового підприємства, пов'язану з формуванням та використанням об'єктів інтелектуальної власності;
- ✓ вивчити порядок організації та методи фінансового обліку операцій з майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності ТОВ «НВП «Тренд»;
- ✓ висунути пропозиції по удосконаленню фінансового та управлінського обліку об'єктів інтелектуальної власності;
- ✓ запропонувати напрями і заходи удосконалення обліку майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності ТОВ «НВП «Тренд»;
- ✓ провести узагальнення результатів обліку майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності за умов застосування інформаційних систем і технологій.

Предметом дослідження випускної кваліфікаційної роботи є теоретичні і практичні питання обліку та оцінки майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності підприємства.

Об'єктом дослідження є процес організації і методики обліку операцій з майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності ТОВ «НВП «Тренд».

У випускній кваліфікаційній роботі використані нормативні документи України, наукові розробки і навчальні посібники, періодична література, а також матеріали, що відображають господарську і фінансову діяльність підприємства.

Джерелами написання випускної кваліфікаційної роботи є:

- ✓ документи з обліку операцій з майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності;
- ✓ форми звітності: Баланс, Звіт про фінансові результати, Примітки до річної фінансової звітності ТОВ «НВП «Тренд» за 2014-2018 рр.

При написанні випускної кваліфікаційної роботи були застосовані ряд методичних прийомів та методів, а саме: монографічний метод, аналітичний, економіко-статистичний та ін. Методологічною основою написання роботи були

нормативні та інструктивні положення з питань обліку, контролю та аналізу; стандарти з бухгалтерського обліку об'єктів інтелектуальної власності.

Практичне значення одержаних результатів. Основні результати дослідження спрямовані на вдосконалення методики і практики обліку операцій з майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності, а також на підвищення достовірності, оперативності та аналітичності обліку і аналізу, що сприятиме ефективному господарюванню. На основі проведеного дослідження розроблено пропозиції з удосконалення організації обліку та управління цим процесом.

Результати дослідження мають практичне значення для базового підприємства і прийняті до впровадження, зокрема:

- ✓ рекомендації щодо удосконалення відображення ефективного використання об'єктів інтелектуальної власності в системі бухгалтерського обліку;
- ✓ рекомендації щодо удосконалення організації ефективного використання об'єктів інтелектуальної власності в системі фінансового обліку;
- ✓ рекомендації щодо удосконалення здійснення обліку майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності за умов застосування інформаційних систем і технологій.

Найвагоміші положення випускної кваліфікаційної роботи опубліковано у науковій статті на тему «Методи та підходи оцінки об'єктів інтелектуальної власності» у збірнику наукових статей студентів Київського національного торговельно-економічного університету.

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ТА ОБЛІКУ МАЙНОВИХ ПРАВ НА ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

1.1. Економіко-правова сутність об'єктів інтелектуальної власності

В сучасних умовах розвитку економіки творчі здібності персоналу, нові інформаційні технології, інтелектуальна праця стають стратегічними факторами економічного розвитку суспільства. Саме тому, визначення сутності категорії інтелектуальної власності як основного пріоритету соціально-економічних перетворень є дуже актуальним та привертає велику увагу багатьох відомих дослідників. Аналіз наукової літератури дозволяє виділити категорію «інтелектуальна власність» в межах окремих аспектів її сутності, адже ця категорія є складною та багатоаспектною [31, 42, 43, 62, 76]. У дод. А наведено визначення сутності інтелектуальної власності за основними категоріями.

Сучасні дослідники наводять такі трактування «інтелектуальної власності»:

- це власність на результати інтелектуальної праці, продукти розумової творчої праці, які відповідають вимогам законодавства;
- це система відносин щодо привласнення ідеальних об'єктів, виражених в об'єктивованих інтелектуальних продуктах, втілених у науково-технічній та літературно-мистецькій творчості, що індивідуалізують їх суб'єктів;
- це права на результати розумової праці особи у науковій, художній, виробничій та інших сферах, які є об'єктами цивільних правових відносин у частині права кожного громадянина володіти, користуватись і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної творчої діяльності;
- це відповідні відносини належності, володіння, розпорядження і використання продуктів інтелектуальної праці [34, с. 26].

Таким чином, сутнісні характеристики категорії «інтелектуальна власність» та детальний аналіз наукової літератури виділяють головні підходи до визначення її сутності.

Перший підхід – це економіко-правовий, який визначає інтелектуальну власність як сукупність виключних прав на результати творчої діяльності та засоби індивідуалізації в галузі виробництва, науки, техніки, мистецтва, аудіовізуальної, виконавчої та інших видах діяльності.

Другий підхід – соціально-економічний – інтелектуальна власність виступає як сукупність суспільних відносин, які мають забезпечити рівновагу між правами авторів і інтересами суспільства щодо доступу до результатів інтелектуальної діяльності та їх економічного використання.

Третій підхід – етико-економічний базується на характеристиці інтелектуальної власності, як ідеального творіння, яке володіє новизною, може реалізувати комерційну вартість творчої ідеї та забезпечує задоволення речових і духовних потреб людства.

Аналізуючи вищеописане необхідно зауважити на тому, що застосування тільки одного із цих підходів буде однозначним та вузьким з точки зору розкриття сутності цієї багатоаспектної категорії, тому краще використовувати комплексний підхід, який об'єднує в собі різні ознаки цих підходів та, на відміну від існуючих, полягає у розумінні інтелектуальної власності як ідеального творіння, що є результатом індивідуальної або колективної інтелектуальної, творчої діяльності, може бути виражений у матеріальній формі, яка підлягає правовій охороні, та володіння, користування і розпорядження яким, без загрози для суспільства, може забезпечувати конкурентні переваги та додаткову вартість його суб'єкта.

Інтелектуальний капітал (від лат. *Intellectualis capitalis* – розумовий головний або головні пізнання) – це один з різновидів капіталу, який має відповідні ознаки капіталу і відтворює, одночасно, характерну лише йому (інтелектуальному капіталу) специфіку і особливості [59, с. 74].

Інтелектуальний капітал має надзвичайно складну сутність та багатовекторність прояву, що визначається механізмом його функціонування. До інтелектуального капіталу відноситься продукт розумової, інтелектуальної праці, продукт творчих зусиль. В основу інтелектуального капіталу входить інтелектуальна власність – як результат інтелектуальної творчої діяльності,

результат власного творчого пошуку, який має бути певним чином об'єктивований, втілений у певну об'єктивну форму та має бути здатним до відтворення.

Інтелектуальна власність може розглядатись і як інвестиція, яка поділяється на капітальну (придбання нематеріального активу, який підлягає амортизації) та фінансову (пряму), якою передбачають внесення нематеріальних активів до статутного капіталу юридичної особи в обмін на корпоративні права, емітовані такою юридичною особою.

Ключовими словами зазначених дефініцій є категорії «ресурси», «власність», «активи» та «капітал», які доповнюються прикметниками «інтелектуальні», «нематеріальні», «невідчутні» [1, с. 30]. Саме правильне їх використання забезпечить обґрунтоване тлумачення термінів. У сучасних умовах розвиток концепції оцінки вартості в Україні набуває великого розмаху, що зумовлено не тільки зміною парадигми управління підприємством, а й об'єктивними ринковими процесами, що відбуваються у державі (розвиток страхового, кредитного та фондового ринків, активізація інвестиційної діяльності тощо). Актуалізація оцінки вартості підприємства як інструменту вирішення багатьох завдань, що постають перед суб'єктами ринкових економічних відносин в Україні, передбачає поглиблене вивчення теоретичних засад оціночної діяльності в цілому та методологічного апарату зокрема.

Як зазначав В. М. Діба, залежно від сфери використання понять «інтелектуальний капітал», «інтелектуальні активи» існують відмінності у підходах до їх трактувань. Так, юристи використовують поняття «інтелектуальна власність», менеджери та маркетологи – «інтелектуальний капітал», а бухгалтери та економісти згадують про нематеріальні та інтелектуальні активи [15, с. 23].

Узагальнюючи різноманітні точки зору науковців щодо визначення основних структурних елементів інтелектуальної власності, можна дійти до висновку, що немає загальноприйнятої структури інтелектуальної власності, тому за аналізом сучасної літератури запропоновано структуру інтелектуальної

власності як результату науково-технічної та літературно-художньої творчості, що зображено на рис. 1.1.

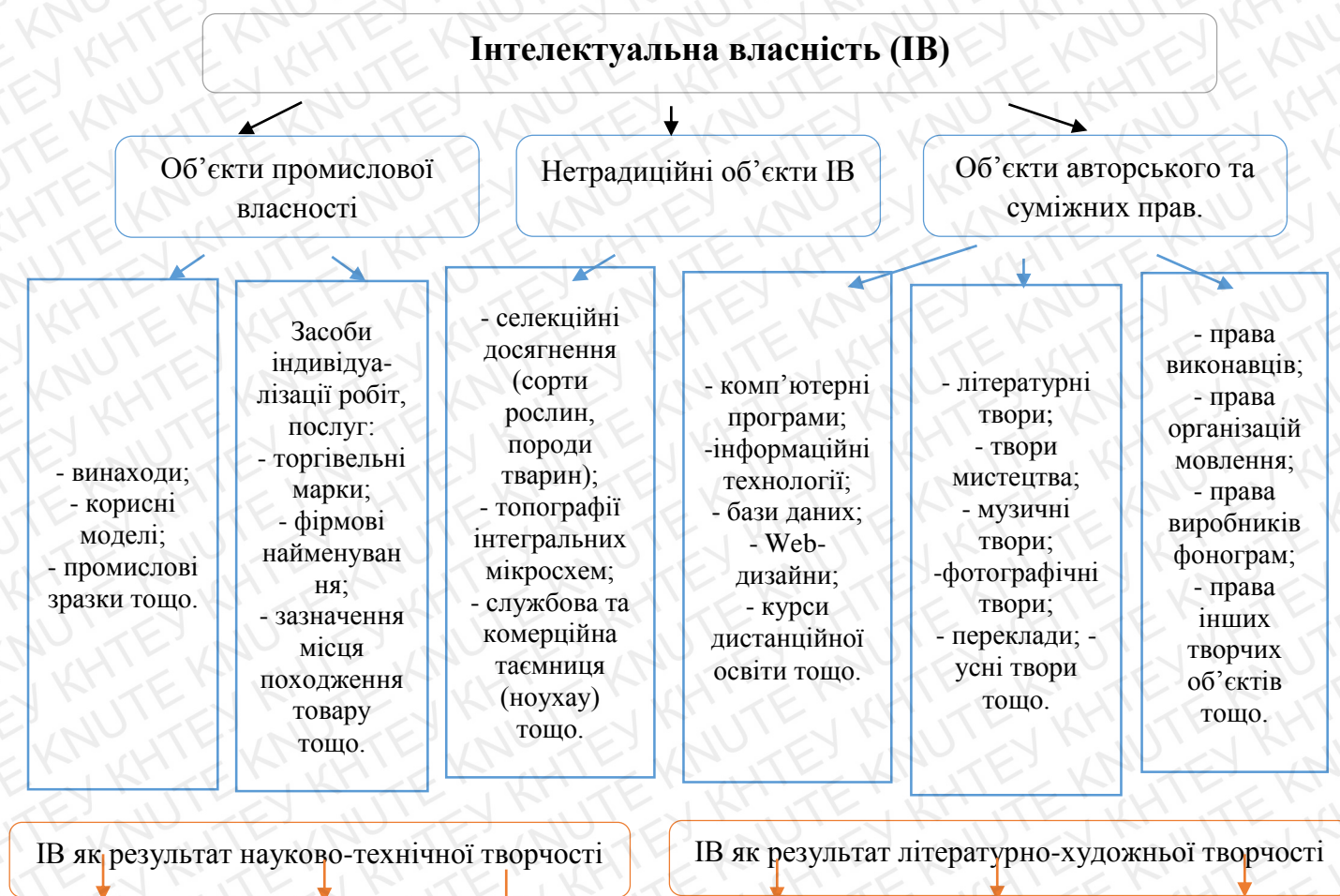

Рис.1.1. Класифікація інтелектуальної власності

Джерело: [узагальнено автором на основі [57, с. 115]

Поглиблене дослідження наукової літератури дозволяє деталізувати класифікацію інтелектуальної власності, задля подачі ще більш детального опису властивостей та аналізу її значення. Найбільш загальну класифікацію інтелектуальної власності представлено в дод. Б, де досить детально описується інтелектуальна власність за різноманітними класифікаційними властивостями

За допомогою проаналізованих підходів до трактування категорії «інтелектуальна власність», серед яких ключовими є економіко-правовий, соціально-економічний та етико-економічний підходи, було виявлено особливості

кожного з них і в результаті аналізу запропоновано інтелектуальну власність визначати зі сторони комплексного підходу, що дозволяє в теперішніх умовах розвитку економіки найбільш детально відобразити основні характеристики інтелектуальної власності. Ще було подано структуру інтелектуальної власності та охарактеризовано її класифікацію. Під час обстеження об'єкта права інтелектуальної власності, яке проводиться з метою його ідентифікації, з'ясовується наявність матеріального носія об'єкта та документів, що засвідчують майнові права інтелектуальної власності і факт видачі дозволу на використання об'єкта права інтелектуальної власності.

Таким чином можна зробити висновок, що нинішня ринкова інтелектуальна економіка являє собою змішану економіку, в якій інтелектуальний продукт виникає за допомогою впливу власних зусиль, які спрямовують підприємницьку активність на збільшення інтелектуального капіталу, а країна контролює проходження цього процесу, встановлюючи правову структуру бізнесу і регулюючи її дотримання. Ідентифікація об'єкта права інтелектуальної власності означає встановлення наявності та чинності документів, які засвідчують правомірне набуття права авторства, права власності, а також інших документів, які є підставою для оприбуткування об'єкта нематеріального активу.

1.2. Концептуальні засади обліку оцінки об'єктів інтелектуальної власності

Практика господарювання все наполегливіше потребує врахування вартості інтелектуального продукту в економічній діяльності. Без впровадження інновацій, без ефективного використання майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності напрочуд важко досягти успіху в бізнесі, «завоювати своє місце під сонцем».

Нематеріальні активи – принципово новий об'єкт фінансового обліку для України, що узагальнює особливі види капіталу підприємства, а також характеризує його економічний потенціал і фінансову стабільність. Унікальні за своєю природою фактори нематеріального характеру за сьогоднішніх умов є

головним чинником у визначенні ринкової вартості та формуванні високого рівня конкурентоспроможності підприємства [26, с. 61]. Це розуміє дедалі більше підприємців, про що свідчить постійне зростання надходження заявок на об'єкти інтелектуальної власності до Укрпатенту. Незважаючи на велику кількість публікацій у різноманітних засобах інформації, в яких розглядається та висвітлюється тема комерціалізації зазначених об'єктів, наявні проблеми з цього питання все ще дуже актуальні.

В умовах постіндустріальної економіки, що базується на використанні інтелектуального капіталу, питання сутності, оцінки та визнання в обліку невідчутних активів є актуальним. Незважаючи на всебічне підвищення ролі інтелектуальної власності, до цього часу по-справжньому невирішене питання оцінки та обліку її об'єктів у цілісному майновому комплексі господарюючих суб'єктів [67, с. 29].

Проблема полягає в тому, що більшість інтелектуальних активів не ідентифікуються, а тому не відображаються в обліку. Адже саме після ідентифікації будь-яких активів, у тому числі й нематеріальних, розпочинається їхня оцінка та подальший бухгалтерський облік. Від того, наскільки правильно буде ідентифіковано об'єкт, залежить і його вартість, й облік на відповідних регістрах, а також наявність чи відсутність права на амортизацію. Саме тому, на наш погляд, ідентифікація об'єктів інтелектуальної власності складає базис, основу бухгалтерського обліку нематеріальних активів. Аналіз публікацій показує, що в багатьох авторів відсутнє правильне розуміння самої суті нематеріальних активів, що призводить до їхньої неправильної ідентифікації та, відповідно, подальших помилок у бухгалтерському обліку.

Інтелектуальна власність, як і будь-який інший вид власності, часто є об'єктом протиправних дій з боку третіх осіб і, відповідно, потребує правового захисту. Згідно із законодавством України, право інтелектуальної власності включає в себе особисті немайнові права (право на визнання людини творцем об'єкта інтелектуальної власності тощо) і майнові права (право на використання об'єкта інтелектуальної власності, право дозволяти або перешкоджати

неправомірному використанню та ін.) Обсяг прав на об'єкт інтелектуальної власності визначено нормативно-правовими актами, зокрема, Цивільним кодексом України та відповідними законами (дод. В).

Для узагальнення результатів інтелектуальної діяльності використовуються такі економічні поняття, як «інтелектуальні ресурси», «нематеріальні ресурси», «інтелектуальні продукти», юридичні – «інтелектуальна власність», «об'єкт права інтелектуальної власності», політекономічні – «невідчутний капітал», «інтелектуальний капітал» [46, 57]. Крім того, для позначення об'єктів, на які поширюються права інтелектуальної власності, застосовують такі категорії, як «інтелектуальні активи», «нематеріальні активи» та «невідчутні активи» (дод. Г). Більша частина зазначених дефініцій розглядаються як синоніми залежно від сфери використання. Наприклад, інтелектуальний капітал, відображений в бухгалтерському обліку, це інтелектуальні активи, нематеріальні активи – це нематеріальні ресурси підприємства і т.д. При цьому нівелюється суть основних економічних категорій.

«Ділові активи», або «нематеріальні активи» в обліку країн Європи з'являлись, починаючи з XIX століття, юридично не захищені об'єкти промислової власності списувались на витрати [78, с. 125]. Термін «інтелектуальна власність» почали використовувати у 70-ті роки XX століття як юридичну категорію, пов'язану з правовою охороною результатів творчої діяльності людини, її привілеїв. У 1967 році офіційно вперше запроваджено назву «інтелектуальна власність» Конвенцією про утворення Всесвітньої організації інтелектуальної власності. Тоді ж Дж. Ф. Фейвел сформулював поняття «інтелектуальний капітал» у сучасному значенні. Тобто термінологія для позначення результатів інтелектуальної діяльності людини почала формуватися в кінці XX століття, і цей процес триває.

Згідно з Національним стандартом № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» (п. 3), ринкова вартість – вартість, за яку можливе відчуження об'єкта оцінки на ринку подібного майна на дату оцінки за угодою, укладеною між покупцем і продавцем, після проведення відповідного маркетингу за умови,

що кожна із сторін діяла із знанням справи, розсудливо та без примусу [54]. З означених визначень, виникає проблема тотожності понять «справедлива вартість» і «ринкова вартість». З економічного погляду ключові поняття щодо «обміну активу» чи «оплати зобов'язання» при визначенні справедливої вартості й «можливе відчуження» при визначенні ринкової вартості не є тотожним за своїм змістом. Хоча за формальною ознакою справедлива вартість за суто ринковим змістом прирівнюється до ринкової вартості. А методики визначення справедливої вартості для цілей бухгалтерського обліку в П(с)БО немає.

Оцінка прав на об'єкти інтелектуальної власності відбувається на договірних відносинах між суб'єктом оціночної діяльності та замовником оцінки. Договір на проведення оцінки майна укладається в письмовій формі та може бути двостороннім або багатостороннім [9, 26]. Під час укладання багато-стороннього договору крім замовника оцінки стороною договору може виступати особа-платник, якщо оплату послуг суб'єкта оціночної діяльності здійснює інша особа, а не замовник.

Необхідність оцінки вартості майнових прав інтелектуальної власності виникає також під час розробки інноваційно-інвестиційних проектів; укладення договорів про спільну наукову та науково-технічну (інноваційну) діяльність; купівлі-продажу бізнесу; розширення ринків збуту продукції, виробленої з використанням об'єктів права інтелектуальної власності, (маркетингових дослідженнях) тощо.

Необхідність в оцінці майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності виникає під час: укладання угод купівлі-продажу патентів, торговельних марок і ін.; підготовки висновку ліцензійної угоди на право використання об'єктів інтелектуальної власності; при розгляді спорів щодо відшкодування моральної і матеріальної шкоди у зв'язку з протиправним використанням об'єктів інтелектуальної власності; визначенні розміру компенсації збитку, заподіяного правовласникові незаконним використанням його патентів, торговельних марок і ін.

Експертна оцінка, вкрай необхідна при розгляді спорів щодо відшкодування моральної і матеріальної шкоди у зв'язку з протиправним використанням об'єктів інтелектуальної власності. При цьому варто зазначити, що розрахунки вартості об'єктів інтелектуальної власності здійснюються за відповідними оціночними принципами для певних цілей і не можуть бути використані для інших.

В Україні щодо використання інтелектуальної власності в господарській діяльності, то оцінюється вони отриманим економічним результатом матеріального характеру у вигляді доходу, а за вирахуванням компенсаційних витрат – прибутком. Первісним у господарській діяльності є вартість інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів, а вторинним – є дохід після реалізації інноваційного продукту в науковій сфері чи інноваційної продукції в промисловій сфері, яку виведено на ринок.

У більшості випадків складності в обліку виникають при створенні об'єктів інтелектуальної власності самим підприємством. Інколи всі витрати на розробку нових технологій віднесені на валові витрати, і жоден створений нематеріальний актив не відображений в бухгалтерському обліку. Подібна ситуація є неправомірною, бо якщо існує вірогідність майбутніх вигод від використання об'єктів інтелектуальної власності і його вартість може бути достовірно визначена, то об'єкт інтелектуальної власності не можна відносити на валові витрати, а потрібно амортизувати.

Задля отримання додаткової вигоди від об'єктів інтелектуальної власності права на них можна передавати. Попередня підготовка до цього може викликати ряд витрат. По-перше, витрати на оцінку об'єктів інтелектуальної власності, які списують на адміністративні витрати, по-друге, на маркетингові дослідження ринку об'єктів інтелектуальної власності, які теж не визнаються активом, а відносяться до витрат на збут.

Отже, в умовах господарської діяльності інтелектуальна власність стає засобом реалізації економічних інтересів. Для того щоб приватні інтереси (власника, інвестора) реалізовувалися в своїй сукупності (в інноваційному проекті), необхідно, щоб комерціалізація інтелектуальної власності давала

власнику, інвестору надлишок доходу над їх витратами, тобто можливість збагачення. В цьому випадку інтелектуальний капітал у формі інтелектуальної власності набуває споживчі якості. Отримання надлишку над витратами є основним рушієм підприємництва. Слід відзначити, що інтелектуальний капітал набуває авансованої вартості в процесі господарської діяльності, тобто коли він створюється і використовується самим підприємством чи реалізується іншим підприємством.

Висновки за розділом 1

Дослідження питання економічної сутності та оцінки майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності, а також економіко-правового аналізу та огляду нормативної бази і спеціальної літератури обліку майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності дає змогу зробити наступні висновки:

1. Визначення сутності категорії інтелектуальної власності як основного пріоритету соціально-економічних перетворень є дуже актуальним та привертає велику увагу багатьох відомих дослідників. Аналіз наукової літератури дозволяє виділити категорію «інтелектуальна власність» в межах окремих аспектів її сутності, адже ця категорія є складною та багатоаспектною.

2. Інтелектуальна власність вважається стратегічним ресурсом підприємства, ефективне управління яким дозволить підприємству одержати вигідну позицію на ринку, створюючи конкурентоздатну продукцію та задовільняючи попит споживачів, збільшити власнику підприємства дохід від її застосування. В сьогоденні інтелектуальна власність як результат розумової творчої діяльності вважають багатосторонньою, дуже складною категорією, відповідно тому вона привертає до себе все більше уваги дослідників в умовах збільшення економічного росту та пришвидченого розвитку суспільства в цілому та потребує детального дослідження характеристик і вдосконалення дефініцій об'єктів інтелектуальної власності підприємства для облікової практики.

3. У більшості випадків складності в обліку виникають при створенні об'єктів інтелектуальної власності самим підприємством. Інколи всі витрати на розробку нових технологій віднесені на витрати, і жоден створений нематеріальний актив не відображений в бухгалтерському обліку. Подібна ситуація є неправомірною, бо якщо існує вірогідність майбутніх вигод від використання об'єктів інтелектуальної власності і його вартість може бути достовірно визначена, то об'єкт інтелектуальної власності не можна відносити на витрати, а потрібно амортизувати.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТОВ «НВП «ТРЕНД»

2.1. Організація обліку об'єктів інтелектуальної власності підприємства

Економіко-правові аспекти активів підприємства інтелектуальну власність досліджували відомі вітчизняні вчені, зокрема: М.Т. Білуха [5], В. М. Василенко [9], О. С. Літвінов [32], З. В. Пічкурова [44], В. Г. Семенова [60], І. В. Силка [62], Г.В. Уманців [67], І. В. Федулова [70] та ін. Значне поширення в практиці використання інтелектуальних продуктів поряд з недостатніми дослідженнями їх економічної сутності та генезису, що призводить до ускладнення категорійного апарату та ототожненням різних понять, вказує на необхідність глибокого дослідження результатів інтелектуальної діяльності людини, які виражаються в ресурсах і активах підприємств, з метою вивчення їх характеристик і вдосконалення дефініцій для облікової практики.

Об'єкти права інтелектуальної власності можуть бути не введеними до господарського обігу і не відображатися в звітності та обліку підприємства. Це пов'язано з тим, що в П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» прописано, що «придбаний або отриманий нематеріальний актив відображається в балансі, якщо існує імовірність одержання майбутніх економічних вигод, пов'язаних з його використанням, та його вартість може бути достовірно визначена. Нематеріальний актив, отриманий в результаті розробки, слід відображати в балансі за умов, якщо підприємство/установа має намір, технічну можливість та ресурси для доведення нематеріального активу до стану, у якому він придатний для реалізації або використання; можливість отримання майбутніх економічних

вигод від реалізації або використання нематеріального активу; інформацію для достовірного визначення витрат, пов'язаних з розробкою нематеріального активу. Якщо нематеріальний актив не відповідає вказаним критеріям визнання, то витрати, пов'язані з його придбанням чи створенням, визнаються витратами того звітного періоду, протягом якого вони були здійснені, без визнання таких витрат у майбутньому нематеріальним активом» [50]. При чинній податковій системі гостро постає питання про необхідність зміни принципів оподаткування об'єктів інтелектуальної власності підприємства.

Випускна кваліфікаційна робота здійснювалася за матеріалами Товариства з обмеженою відповідальністю «Науково-виробниче підприємство «Тренд» (ТОВ «НВП «Тренд»). Детальний опис діяльності та аналіз основних показників ТОВ «НВП «Тренд» представлено в дод. Д, табл. Д.2.1- Д.2.6.

Основна мета облікової політики ТОВ «НВП «Тренд» – забезпечити одержання достовірної інформації про майновий і фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, необхідні для всіх користувачів фінансової звітності з метою прийняття відповідних управлінських рішень. ТОВ «НВП «Тренд» повинно висвітлювати обрану облікову політику шляхом опису принципів оцінки статей звітності та методів обліку щодо окремих статей звітності. Облікова політика ТОВ «НВП «Тренд» встановлена у відповідному наказі, структура якого визначена самим підприємством. Наказ про облікову політику може бути прийнятий як базисний на час діяльності підприємства, до якого за потреби вносяться зміни з визначеного часу. У разі внесення до облікової політики змін, що за обсягом охоплюють більшу частину тексту або істотно впливають на її зміст, наказ про облікову політику доцільно повністю викласти в новій редакції. На ТОВ «НВП «Тренд» окремі зміни в облікову політику можуть вноситися щорічно.

Організаційна структура управління ТОВ «НВП «Тренд» відображає склад і взаємозв'язок лінійних та функціональних ланцюгів управління і відображається у штатному розкладі підприємства. Отже, вона може визначатись, як «сукупність ліній відповідальності в межах підприємства», що відображають напрям руху

інформації та забезпечують погодженість окремих видів діяльності підприємства і координацію зусиль структурних підрозділів на виконання основних завдань та досягнення стратегічних цілей бізнесу.

Однак, в сучасних умовах така система управління виявилася непрацездатною. Оскільки, у результаті зростання числа управлінських рішень різних типів, керівник підприємства виявився перевантаженим значним потоком оперативної інформації і його діяльність стала малоефективною. Тому, на сучасному етапі господарювання виникла об'єктивна необхідність структурної децентралізації системи управління ТОВ «НВП «Тренд», що передбачає виділення функціональних структурних підрозділів відповідно до найважливіших напрямів діяльності підприємства, розподіл відповідальності та повноважень щодо прийняття рішень між керівниками різних рівнів управління, а також організацію взаємовідносин між ними.

Децентралізація управлінських функцій є однією з основних вимог організації обліку на ТОВ «НВП «Тренд», оскільки дає можливість визначити оптимальний ступінь деталізації центрів відповідальності та значно підвищити ефективність діяльності управлінського персоналу підприємства шляхом:

- ✓ звільнення вищого керівництва від необхідності вирішення щоденних питань та прийняття оперативних рішень і отримання ним можливості зосередитися на розв'язанні стратегічних проблем і координації зусиль;
- ✓ виключення дублювання однакових функцій керівниками різних рівнів управління;
- ✓ прийняття найоптимальніших і найоперативніших рішень з конкретних проблем тими управлінцями, на рівні яких вони виникають та які глибше розуміють їх суть;
- ✓ поєднання права самостійного прийняття управлінських рішень із закріпленням персональної відповідальності за їх наслідки;
- ✓ підвищення ініціативності, діловитості, наполегливості управлінців, їх досвіду управління, забезпечення морального задоволення від виконаної роботи через посилення відповідальності;

✓ забезпечення тісного зв'язку діяльності структурних підрозділів з відповідальністю конкретних осіб, оцінкою роботи кожного підрозділу, визначенням його вкладу в загальні результати діяльності підприємства.

При цьому важливим методологічним питанням організації обліку на ТОВ «НВП «Тренд» є вибір найбільш ефективної моделі обліку майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності, яка забезпечить оптимальне поєднання, збалансованість та узгодженість різних видів існуючих методів і буде максимально адаптованою до вимог системи управління. Для раціональної організації обліку на ТОВ «НВП «Тренд» найбільш прийнятною, з огляду на технологічні особливості науково-виробничого підприємства та необхідність задоволення інформаційних потреб системи управління, є модель обліку майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності. Саме вона сприятиме створенню якісної інформаційної бази про об'єкти інтелектуальної власності, необхідної для прийняття управлінських рішень, і забезпечить реалізацію планової, контрольної та аналітичної функцій системи управління.

Таким чином, незважаючи на нематеріальність цих активів, обов'язковою вимогою до них є можливість зафіксувати результати досліджень, які надалі принесуть суспільну користь. Основною проблемою ефективного управління об'єктами інтелектуальної власності ТОВ «НВП «Тренд» є недосконало побудована система організації обліку. Досліджуючи діючу практику обліку інтелектуальної власності, виявлено неповне відображення в облікових регістрах операцій з даним об'єктом. Недосконалість діючої практики відображення в обліку інтелектуальної власності суттєво знижує корисність облікової інформації для аналізу об'єкта дослідження, що унеможливорює оцінку управлінських рішень щодо їх формування та ефективного використання.

2.2. Методичні підходи фінансового обліку об'єктів інтелектуальної власності

Майбутні економічні вигоди, які надходять від об'єкта інтелектуальної власності, можуть включати дохід від продажу продукції чи послуг, скорочення

витрат або інші вигоди, які є результатом використання активу суб'єктом господарювання [19, 30]. Суб'єктові господарювання ТОВ «НВП «Тренд» слід оцінювати ймовірність очікуваних майбутніх економічних вигід, використовуючи припущення, які можна обґрунтувати і підтвердити. Ці припущення відображають найкращу оцінку управлінським персоналом сукупності економічних умов, які існуватимуть протягом строку корисної експлуатації об'єкта інтелектуальної власності. Щоб оцінити ступінь визначеності, властивий надходженню майбутніх економічних вигід, що відносяться до використання об'єкта інтелектуальної власності, суб'єкт господарювання застосовує судження, зроблене на основі свідчень, наявних на час первісного визнання, надаючи перевагу зовнішнім свідченням.

Придбані (створені) об'єкти інтелектуальної власності зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. Первісна вартість придбаного об'єкта інтелектуальної власності складається з ціни (вартості) придбання (крім отриманих торговельних знижок), мита, непрямих податків, що не підлягають відшкодуванню, та інших витрат, безпосередньо пов'язаних з його придбанням та доведенням до стану, у якому він придатний для використання за призначенням. Витрати на сплату відсотків за кредит не включаються до первісної вартості об'єктів інтелектуальної власності, придбаних (створених) повністю або частково за рахунок кредиту банку, за виключенням випадків, коли вони капіталізуються згідно з вимогами П(С)БО 31 «Фінансові витрати» [52].

Для обліку придбання об'єктів інтелектуальної власності шляхом здійснення капітальних інвестицій використовується субрахунок 15.4 «Придбання (створення) нематеріальних активів». Первісна вартість об'єкта інтелектуальної власності, придбаного в результаті обміну на подібний об'єкт, дорівнює залишковій вартості переданого об'єкта інтелектуальної власності. Якщо залишкова вартість переданого об'єкта перевищує його справедливую вартість, то первісною вартістю об'єкта інтелектуальної власності, отриманого в обмін на подібний об'єкт, є його справедлива вартість із включенням різниці до фінансових результатів (витрат) звітного періоду [8]. Первісна вартість об'єкта

інтелектуальної власності, придбаного в обмін (або частковий обмін) на неподібний об'єкт, дорівнює справедливій вартості переданого об'єкта інтелектуальної власності, збільшеній (зменшеній) на суму грошових коштів чи їх еквівалентів, що була передана (отримана) під час обміну [65]. Первісною вартістю безоплатно отриманих об'єктів інтелектуальної власності є їх справедлива вартість на дату отримання, з урахуванням витрат, які безпосередньо пов'язані з його придбанням та доведенням до стану, у якому він придатний для використання за призначенням.

Об'єкт інтелектуальної власності списується з балансу в разі його вибуття або внаслідок продажу, безоплатної передачі або неможливості отримання підприємством надалі економічних вигід від його використання. Фінансовий результат від вибуття об'єктів інтелектуальної власності визначається як різниця між доходом від вибуття (за вирахуванням непрямих податків і витрат, пов'язаних з вибуттям) та їх залишковою вартістю. Визнання витрат у балансовій вартості нематеріального активу припиняється, коли об'єкт інтелектуальної власності приведено у стан, необхідний для його експлуатації у спосіб, визначений управлінським персоналом.

Суму об'єкта інтелектуальної власності з визначеним строком корисної експлуатації, що амортизується, слід розподіляти на систематичній основі протягом строку його корисної експлуатації. Амортизацію слід починати, коли цей актив стає придатним до використання, тобто коли він доставлений до місця розташування та приведений у стан, у якому він придатний до експлуатації у спосіб, визначений управлінським персоналом. Первинні документи з обліку об'єктів інтелектуальної власності на ТОВ «НВП «Тренд» наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Первинні документи з обліку об'єктів інтелектуальної власності на ТОВ «НВП «Тренд»

№ пор	Форми первинного обліку		
	Номер	Найменування	Характеристика

1.	<u>№ НА-1</u>	Акт введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів	Складає в одному примірнику на кожний окремий об'єкт приймальна комісія, призначена наказом (розпорядженням)
2.	<u>№ НА-2</u>	Інвентарна картка обліку об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів	Ведуть в бухгалтерії на кожний об'єкт або групу об'єктів права інтелектуальної власності, заповнюють в одному примірнику
3.	<u>№ НА-3</u>	Акт вибуття (ліквідації) об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів	Складає у двох примірниках на кожний окремий об'єкт комісія, призначена наказом (розпорядженням)
4.	<u>№ НА-4</u>	Інвентаризаційний опис об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів	Складають в одному примірнику для оформлення даних інвентаризації окремо за кожним місцезнаходженням об'єктів права інтелектуальної власності та за кожною особою, відповідальною за використання об'єктів

Витрати на дослідження не вважаються активом і відносяться на витрати поточного періоду (Дт 941). І тільки з моменту прийняття керівництвом рішення про початок розробки на основі проведених досліджень нематеріального активу усі витрати на даний об'єкт інтелектуальної власності накопичуються на субрахунку 154 «Капітальні інвестиції в нематеріальні активи». Створення об'єктів інтелектуальної власності завершується поданням в Держдепартамент інтелектуальної власності заявки на винахід і т.п. Ще до отримання патенту об'єкт інтелектуальної власності може використовуватись на даному підприємстві. Після отримання патенту складається акт введення в господарський обіг об'єкту права інтелектуальної власності в складі нематеріальних активів (форма № НА-1). На момент введення в експлуатацію робиться запис: Дт 12 – Кт154. Важливим є те, що амортизацію об'єктів інтелектуальної власності можна починати нараховувати лише після того, як об'єкт інтелектуальної власності стає на баланс підприємства. Цей підхід є не завжди виправданим, бо інколи з часу подання заявки до отримання патенту спливає дуже великий термін, за який об'єкт інтелектуальної власності може безповоротно застаріти (табл.2.1).

Таблиця 2.1

**Кореспонденція рахунків з обліку об'єктів інтелектуальної власності на ТОВ
«НВП «Тренд»**

№ пор	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Придбання об'єкта інтелектуальної власності з розрахунками в грошовій формі				
1	Здійснено оплату за НМА (в тому числі ПДВ)	631	311	12000,0
2	Відображено суму податкового кредиту	641	644	2000,0
3	Враховано витрати на придбання об'єкта інтелектуальної власності	154	631	10000,0
4	Відображено розрахунки з ПДВ	644	631	2000,0
5	Оплачено послуги з оформлення об'єкта інтелектуальної власності в власність підприємства (без ПДВ)	685	311	300,0
6	Враховано витрати на придбання об'єкта інтелектуальної власності	154	685	300,0
7	Введення об'єкта інтелектуальної власності в експлуатацію	127	154	10300,0
<i>*У періоді, наступному за введенням в експлуатацію об'єкта, понесені витрати (в сумі 10 300 грн.) амортизуються в бухгалтерському та податковому обліку.</i>				
Безоплатне отримання об'єкта інтелектуальної власності				
1	Отримано об'єкт інтелектуальної власності	12	424	10000,0
2	Нараховано амортизацію (умовно)	91-94	133	80,0
3	Визнано дохід в розмірі амортизації	424	745	80,0
Внесок об'єкта інтелектуальної власності в статутний капітал підприємства				
1	Внесено до статутного капіталу фізичною особою право на винахід	125	46	4000,0
2	Внесено до статутного капіталу юридичною особою право на торговий знак	123	46	10000,0
3	Відображено податковий кредит з ПДВ по об'єкту, внесеного юридичною особою – платником ПДВ	641	46	2000,0

Тобто якщо працівник підприємства ТОВ «НВП «Тренд» створив об'єкт права інтелектуальної власності за власною ініціативою, не за службовим завданням, він має право передати цей об'єкт за будь-яким видом договору, що приведе до законного уникнення від оподаткування.

При внесенні об'єктів інтелектуальної власності в статутний фонд їх первинною вартістю є справедлива, ринкова вартість. Варто зауважити, що оподаткування при цьому мінімальне через те, що дана операція не оподатковується податком на прибуток і підприємство отримує право на податковий кредит по ПДВ на суму внесеного нематеріального активу. Якщо інвестор не є платником ПДВ, то обов'язків по ПДВ в обох сторін не виникає. Відбувається державна реєстрація внесених змін в установчих документах.

Відображається зміна уставного фонду підприємства: Дт46 – Кт40. Об'єкт інтелектуальної власності вносяться в уставний фонд: Дт12 – Кт46.

Основними завданнями методичних підходів фінансового обліку об'єктів інтелектуальної власності на сучасному етапі розвитку суспільства є реалізація науково-технічних розробок у масовому виробництві, гармонізація відносин між основними суб'єктами інтелектуальної власності (державою, бізнесом і наукою), які виступають основними користувачами бухгалтерської інформації, в інтересах розвитку національної економіки. Важливо зауважити, що інтелектуальна власність – це захист від конкурентів і можливість одержання додаткових доходів. Тому подальше вивчення проблем обліку об'єктів інтелектуальної власності може значно допомогти в діяльності підприємства ТОВ «НВП «Тренд».

Таким чином, можливості отримання вигоди від використання об'єктів інтелектуальної власності містить в собі, по-перше, використання об'єктів інтелектуальної власності безпосередньо у виробництві, а також трансфер технологій. По-друге, за рахунок нематеріальних активів можна сформуванати чи збільшити статутний фонд підприємства. Ідентифікація є обов'язковою умовою для обліку нематеріального активу. Оскільки об'єкти права інтелектуальної власності стають поряд з іншими нематеріальними активами об'єктом господарського обороту, то вони потребують більш глибокого наукового дослідження, розроблення чіткого порядку та умов ідентифікації, оцінки та бухгалтерського обліку.

2.3. Удосконалення об'єктів інтелектуальної власності обліку за умов інформаційних технологій

Важлива особливість сучасного етапу розвитку суспільства – спрямування економічних засобів управління підприємством на забезпечення раціонального ведення господарства в умовах дефіцитності ресурсів, досягнення високих кінцевих результатів мінімальними витратами, ефективне регулювання виробництва адміністративними засобами, перехід до інтенсивного характеру

розвитку виробництва на основі вдосконалення виробничого потенціалу підприємств.

Сьогодні в Україні існує не зовсім досконала методика управління інтелектуальною власністю суттєвим недоліком наявної системи управління є те, що в ній фактично відсутній комплексний підхід до процесів інформаційного забезпечення, експертизи, надання правового захисту, економічної оцінки вартості та використання об'єктів інтелектуальної власності. Як наслідок — стратегічні цілі, завдання та пріоритети спрямовуються переважно на вирішення поодиноких аспектів. Управління інтелектуальною власністю сьогодні фактично закінчується на стадії видачі охоронного документа, а система управління, яка вирішує питання, що пов'язані з оцінкою прав використання і введенням їх до господарського обігу, тобто з економічною віддачею — одержанням прибутку чи іншої вигоди — головного, заради чого, власне, створюються оцінки вартості та використання, відсутня [6, 16, 20].

Важливе завдання бухгалтерського обліку як інструмента аналізу, аудиту та управління господарським процесом — побудова моделей облікового процесу з подальшою імітацією його із застосуванням сучасних засобів обчислювальної техніки. Реалізація імітаційних моделей дасть змогу посилити управлінські функції обліку, передбачити на визначену дату фінансово-господарський стан підприємства і найбільший ефект від його діяльності.

Модельний експеримент є ефективним засобом для пошуку та знаходження оптимальних рішень з управління підприємством. Проте пріоритет в остаточному варіанті залишається за людиною [60, 74].

Існують такі основні типи організації автоматизованих інформаційних систем обліку: міні-бухгалтерія; інтегровані системи бухгалтерського обліку; програмні інструментальні системи; комплекси бухгалтерських автоматизованих робочих місць; створені на замовлення системи; для ведення окремих ділянок обліку; корпоративні.

Програмні продукти автоматизованих інформаційних систем обліку, як правило, мають модульну архітектуру, що дає можливість автономно

використовувати окремі функціональні модулі. Організаційно автоматизовані інформаційні системи обліку охоплюють одне чи комплекс АРМ бухгалтерів, які можуть працювати як ізольовано, так і в мережному режимі. Програмні продукти для автоматизованих інформаційних систем обліку відрізняються ступенями свободи [2, 3, 22]. Так, в одних програмних продуктах допускається вибір компонентів інформаційних технологій – типу системи управління базою даних, архітектури мережі, інструментальних засобів проектування, в інших – технічні й програмні рішення замкнуті, не підлягають модифікації.

Тенденції розвитку інформаційних технологій взагалі свідчать про те, що живучими виявляються інформаційні системи обліку, орієнтовані на багатоплатформеність, які допускають заміну компонентів базового й загального програмного забезпечення.

Ринок програмних продуктів автоматизованих інформаційних систем обліку пов'язаний з такими провідними фірмами-розробниками, як «1С:Підприємство», «ІНТЕЛЛЕКТ-СЕРВІС», «ПАРУС», «ГАЛАКТИКА», «ДІАСОФТ», «ІНФІН», «ІНФОСОФТ», «ОМЕГА», «R-STYLE SOFTWARE LAB», «CJGNITIVE TECHNOLOGIES LTD», що забезпечують такий набір послуг:

- ✓ розроблення, розповсюдження (продаж) готових програмних продуктів для створення автоматизованих інформаційних систем обліку;
- ✓ консалтингові послуги з проектування автоматизованих інформаційних систем обліку, вибору програмних засобів;
- ✓ створення інформаційно-правових систем для автоматизованих інформаційних систем обліку;
- ✓ видання та розповсюдження літератури для автоматизованих інформаційних систем обліку;
- ✓ організація навчальних центрів для підготовки користувачів автоматизованих інформаційних систем обліку [13, 23].

Безперечний лідер серед розробників – фірма 1С. Фірми-розробники автоматизованих інформаційних систем обліку пропонують широку номенклатуру програмних продуктів, що враховують потреби користувачів. Ряд

фірм створює програмні продукти єдиної серії під загальною торговою маркою. Вони призначені для підприємств різних масштабів чи предметних сфер, мають типові елементи, використовують типові інформаційно-технологічні рішення.

ТОВ «НВП «Тренд» використовує 1С: Підприємство 8, яка призначена для ведення бухгалтерського, управлінського, фінансового обліку та управління всіма аспектами його діяльності.

Для удосконалення інформаційної систему управління об'єктами інтелектуальної власності на ТОВ «НВП «Тренд» пропонуємо побудувати за трьома рівнями обробки економічної інформації (рис. 2.1).

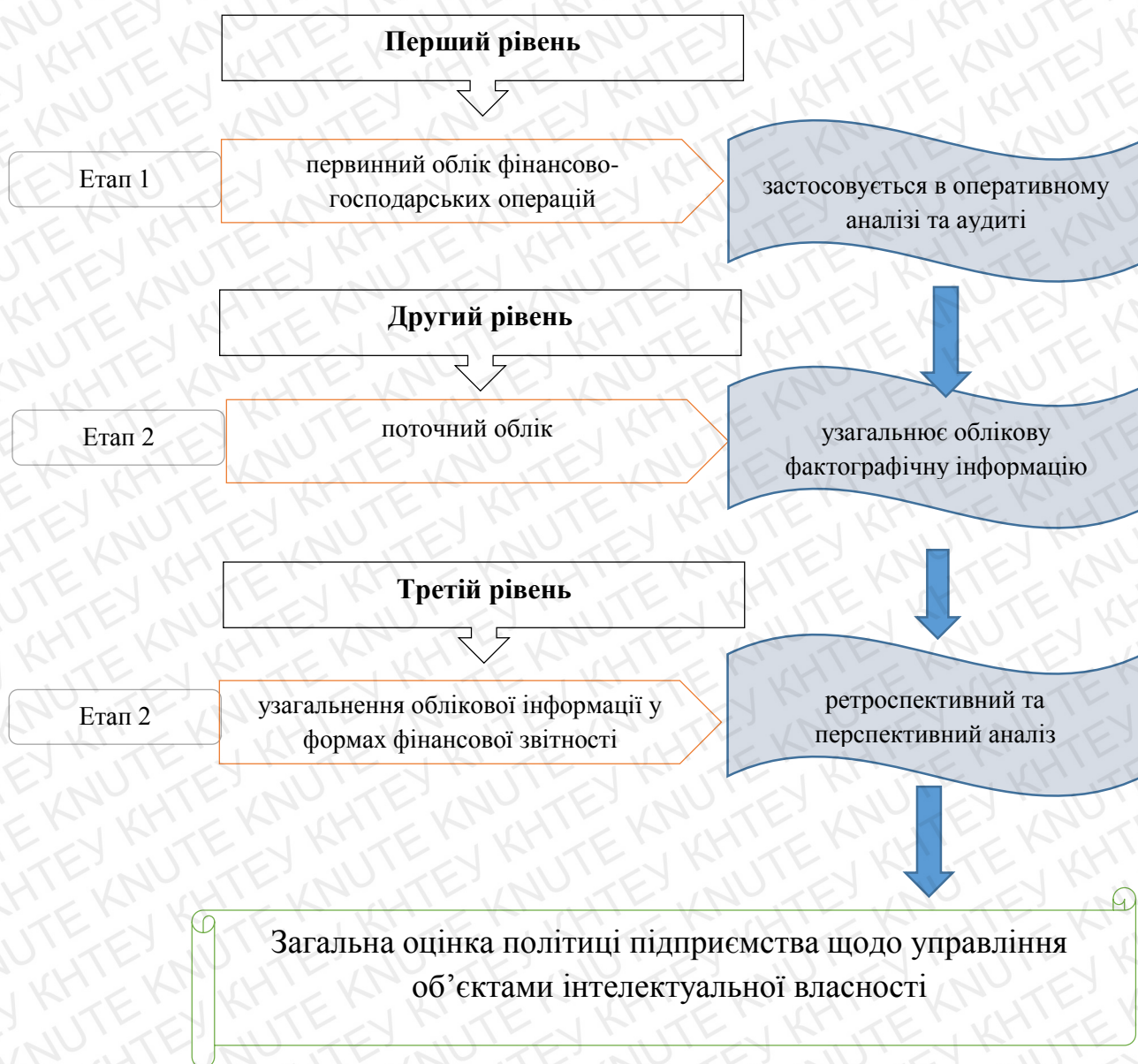

Рис. 2.1. Автоматизована інформаційна система управління об'єктами інтелектуальної власності ТОВ «НВП «Тренд»

Джерело: [складено автором на основі [41, 43]

Перший рівень електронної системи обробки економічної інформації відповідає етапу первинного обліку фінансово-господарських операцій, який є джерелом фактографічної інформації, що застосовується переважно в оперативному аналізі та аудиті. Вихідні документи аналітично-контрольної спрямованості, що формуються на першому рівні електронної системи обробки інформації щодо залишків і руху об'єктів інтелектуальної власності, складаються відповідно до мети оперативного управління на основі даних первинного обліку, правової та нормативно-довідкової інформації.

Другий рівень електронної системи обробки інформації відповідає етапу поточного обліку і дозволяє узагальнити облікову фактографічну інформацію, перш за все, за відповідними періодами, застосовуючи методичні прийоми ретроспективного (поточного) аналізу. Електронні реєстри поточного обліку є основним джерелом поточної облікової інформації щодо операційної, інвестиційної та фінансової діяльності ТОВ «НВП «Тренд», зведеної за відповідний період, переважно за місяць.

Третій рівень, найвищий, узагальнення облікової інформації у формах фінансової звітності дозволяє здійснити ретроспективний та перспективний аналіз економічного потенціалу ТОВ «НВП «Тренд», визначити ефективність фінансово-господарської діяльності, оцінити рух та інтенсивність використання коштів, розміщених в об'єктах інтелектуальної власності підприємства, дати загальну оцінку політиці підприємства щодо управління його об'єктами інтелектуальної власності. Саме ця інформація, досліджена протягом тривалого періоду, є основою прогнозування економічного потенціалу підприємства за показниками балансу.

Таким чином, узагальнюючи проведені дослідження зауважимо, що для автоматизації обліку майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності ТОВ

«НВП «Тренд» потрібно мати в наявності такі складові: інформаційну базу, аудиторську програму сумісну з 1С:Підприємство 8. Комп'ютерне забезпечення обліку майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності ТОВ «НВП «Тренд» може бути представлено локальними та інтегрованими програмами. Слід зазначити, що використання інформаційних систем і технологій суттєво впливає на організаційну структуру ТОВ «НВП «Тренд». Це може привести до виникнення нових ризиків в системі бухгалтерського обліку майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності. Вказані ризики пов'язані з концентрацією функцій управління та концентрацією даних і програм їх обробки. Ризики, пов'язані з концентрацією функцій управління, полягають в тому, що може бути втрачено ефективне функціонування системи обліку та контролю. Тому в перспективі необхідно приділити увагу дослідженню шляхів зменшення ризиків в системі бухгалтерського обліку майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності при використанні інформаційних систем і технологій.

Висновки за розділом 2

Дослідження питання організації обліку об'єктів інтелектуальної власності на підприємстві, а також методичних підходів фінансового обліку об'єктів інтелектуальної власності та удосконалення об'єктів інтелектуальної власності обліку за умов інформаційних технологій дає змогу зробити наступні висновки:

4. Проблема полягає в тому, що більшість інтелектуальних активів не ідентифікуються, а тому не відображаються в обліку. Від того, наскільки правильно буде ідентифіковано об'єкт, залежить і його вартість, й облік на відповідних регістрах, а також наявність чи відсутність права на амортизацію. У більшості випадків складності в обліку виникають при створенні об'єктів інтелектуальної власності самим підприємством. Інколи всі витрати на розробку нових технологій віднесені на валові витрати, і жоден створений нематеріальний актив не відображений в бухгалтерському обліку.

5. Програмні продукти автоматизованих інформаційних систем обліку, як правило, мають модульну архітектуру, що дає можливість автономно використовувати окремі функціональні модулі. ТОВ «НВП «Тренд» використовує 1С: Підприємство 8, яка призначена для ведення бухгалтерського, управлінського, фінансового обліку та управління всіма аспектами його діяльності. Слід зазначити, що використання інформаційних систем і технологій суттєво впливає на організаційну структуру ТОВ «НВП «Тренд».

РОЗДІЛ 3

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Особливості вартісного оцінювання об'єктів інтелектуальної власності

Достатньо складною є оцінка вартості майнових прав інтелектуальної власності, яка пов'язана з визначенням розміру збитків від порушення майнових прав, втраченої вигоди від продажу контрафактної інноваційної продукції тощо. Невизначеними та дискусійними залишаються правові та економічні підходи до визначення понять та трактування стосовно «майнової шкоди», «втраченої вигоди», «збитків», «моральної шкоди» тощо та до методичних підходів стосовно визначення розмірів збитків та майнової і моральної шкоди від порушення майнових прав інтелектуальної власності, що ускладнює роботу судових експертів з економіки інтелектуальної власності та при визначенні рівня кримінальної відповідальності, які потребують доказовості за даними бухгалтерського обліку, фінансової звітності, статистичних та інших документів.

Серед провідних дослідників, які займалися вивченням питань оцінювання об'єктів інтелектуальної власності, слід зазначити таких закордонних вчених, як Г. Беккер, Л. Едвінссон, М. Мелоун, Т. Стюарт та вітчизняних науковців: В. М. Василенко [9], В. М. Диба [15], А. О. Касич [26], І. Г. Хіміч [26], Г. В. Уманців

[67] та ін. Проте не розроблено єдиного об'єктивного методу оцінювання вартості об'єктів інтелектуальної власності. У результаті цього більшість підприємств не в змозі адекватно оцінити свої нематеріальні активи, що перешкоджає отриманню підприємством додаткових конкурентних переваг.

Конкретне використання інновацій у вигляді майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності здійснюється безпосередньо на підприємствах та організаціях різної правової форми власності. Саме на цьому рівні оформлюються майнові права на інтелектуальну власність, здійснюються заходи, пов'язані з охороною прав інтелектуальної власності у встановленому чинним законодавством України порядку [70].

Проведені дослідження свідчать про те, що надзвичайно важливим в сенсі визначення методичного підходу до вартісної оцінки об'єкта інтелектуальної власності є її призначення, тобто мета проведення такого роду процедури. Якраз мета оцінка визначає точність, швидкість та якість вартісної оцінки, наявність інформаційної масиви, його інформаційну глибину та перспективний простір, набір методичних інструментів для досягнення поставленої мети.

Правовласник об'єкта інтелектуальної власності частіше всього ставить перед оцінювачем конкретну задачу – визначити вартість інтелектуального продукту, яка йому необхідна для виробничого використання, для проведення процесу комерціалізації, для вкладення в уставний капітал іншого підприємства або для продажу свого підприємства та ін. Інтереси власника в цьому сенсі можуть бути різними: придбати об'єкт в якості інвестицій, тобто вкласти вільні кошти; реалізувати об'єкт, віддати в борг частину своїх активів, отримати кредит, можуть бути й інші інтереси [10, 32]. У кожному конкретному випадку оцінювачу необхідно визначити вид вартості, необхідний для вирішення проблеми власника. Це може бути ринкова вартість або вартість об'єкта з обмеженим ринком, вартість відтворення або заміщення, вартість для цілей оподаткування або інвестиційна вартість, ліквідаційна вартість чи інші види вартості. Щоб досягнути мети, яка поставлена правовласником, оцінювач може скористатися тією групою принципів, які засновані на уявленнях замовника про об'єкт оцінки, переконатися

в реальному існуванні, визначити пов'язані з його використанням права та обмеження юридичного характеру. Це необхідно тому, що правовласник може мати повні або обмежені права на користування об'єктом, мати тільки частку в спільному інтелектуальному продукті або партнерстві, об'єкт оцінки може бути обтяжений трастовим документом, можуть бути й інші обмеження юридичного характеру. Таким чином, вже на першому етапі повинні бути чітко встановлені інтереси власника і поставлено конкретне завдання перед оцінювачем (вони, як правило, різні). Тільки після цього слід приступати до вибору конкретного методичного інструментарію, який є в розпорядження оцінювача.

Система вартісних оцінок використовується у різних процесах господарської діяльності: при надходженні й вибутті об'єктів інтелектуальної власності; при виникненні прав і зобов'язань; при здійсненні операцій купівлі-продажу, оренди, застави, інвестуванні, при реорганізаційних процесах, а також у процедурах банкрутства. Оскільки нематеріальні активи за своїми характеристиками унікальні, то застосування того чи іншого підходу до оцінки залежить від того, який саме нематеріальний актив оцінюється.

Існує можливість та доцільність оцінювати нематеріальні активи індивідуально, в інших випадках неможливо або недоречно оцінювати нематеріальні активи інакше ніж разом із іншими (матеріальними або) нематеріальними активами. До того ж оцінювач у звіті про оцінку має чітко пояснювати, як оцінювалися нематеріальні активи – індивідуально або разом з іншими активами. Якщо має місце останній випадок, оцінювач має пояснити, чому необхідно оцінювати нематеріальний актив, що є об'єктом оцінки, разом із іншим активом чи активами, та чітко описати активи, з якими об'єднаний об'єкт оцінки.

Для проведення оцінки майнових прав інтелектуальної власності застосовуються такі методичні підходи: дохідний; порівняльний; витратний.

Дохідний підхід до оцінки майнових прав інтелектуальної власності ґрунтується на застосуванні оціночних процедур переведення очікуваних доходів у вартість об'єкта оцінки. Дохідний підхід застосовується для оцінки майнових

прав інтелектуальної власності у випадку, коли можливо визначити розмір доходу, що отримує або може отримувати юридична чи фізична особа, якій належать такі права, від їх використання. Основними методами дохідного підходу, що застосовуються для оцінки майнових прав інтелектуальної власності, є метод непрямой капіталізації (дисконтування грошового потоку) та метод прямої капіталізації доходу.

Зазначені методи застосовуються для оцінки цілісного майнового комплексу, в якому використовується об'єкт права інтелектуальної власності, і майнових прав інтелектуальної власності як окремих об'єктів оцінки. У разі оцінки майнових прав інтелектуальної власності шляхом виділення вартості майнового права з вартості цілісного майнового комплексу оціночні процедури повинні відповідати вимогам Національного стандарту № 3 «Оцінка цілісних майнових комплексів» (1655-2006-п).

Витратний підхід до оцінки майнових прав інтелектуальної власності ґрунтується на визначенні вартості витрат, необхідних для відтворення або заміщення об'єкта оцінки. Витратний підхід застосовується для визначення залишкової вартості заміщення (відтворення) майнових прав інтелектуальної власності шляхом вирахування з вартості відтворення (заміщення) величини зносу. Вартість відтворення майнових прав інтелектуальної власності визначається шляхом застосування методу прямого відтворення, а вартість заміщення - методу заміщення.

Метод прямого відтворення ґрунтується на визначенні поточної вартості витрат, пов'язаних із створенням (розробленням) або придбанням на дату оцінки майнових прав інтелектуальної власності, які оцінюються, приведенням об'єкта права інтелектуальної власності в стан, що забезпечує його найбільш ефективно використання, з урахуванням витрат на правову охорону, маркетингові дослідження, рекламу тощо, а також розмір прибутку суб'єкта господарювання, який створив (розробив) такий об'єкт.

Порівняльний підхід до оцінки майнових прав інтелектуальної власності застосовується у разі наявності достатнього обсягу достовірної інформації про

ціни на ринку подібних об'єктів та умови договорів щодо розпорядження майновими правами на такі об'єкти.

Методи залишку і додаткового прибутку застосовуються за умови, що оцінювачем не виявлено підстав для того, щоб припускати наявність у складі цілісного майнового комплексу суб'єкта права інтелектуальної власності інших нематеріальних активів, крім оцінюваного майнового права інтелектуальної власності [54-55].

Сенс методичних підходів в сфері інтелектуальної власності ТОВ «НВП «Тренд» полягає в актуалізації наявних можливостей, створенні механізмів їх реалізації у системі конкретних заходів із підвищення конкурентоспроможності підприємства. Однак сьогодні на підприємствах недостатньо вирішуються проблеми реалізації цих прав, що виявляються впродовж здійснення усього життєвого циклу об'єктів інтелектуальної власності, що негативно позначається на кінцевих результатах, які мають не тільки економічне, але і, в широкому сенсі слова, соціальне значення.

Таким чином, поряд із вдосконаленням методичних підходів інтелектуальною власністю на ТОВ «НВП «Тренд» повинні змінюватися і вдосконалюватися організаційно-методичні механізми облікового відображення даних об'єктів у складі нематеріальних активів. Адже сьогодні існує проблема інформаційного забезпечення управління даними об'єктами бухгалтерського обліку, особливо в частині їх значення у підвищенні ефективності та результативності діяльності підприємства, підвищенні його економічного потенціалу, модернізації виробництва. Інтелектуальна власність, залучена в розрізненому порядку, не перетворюється в механізм оновлення та модернізації виробництва. Раціональна комбінація об'єктів інтелектуальної власності є прерогативою підприємництва. Особливою обставиною є те, що вони трансформують нові знання та інформацію в інноваційні виробничі технології, які обумовлюють ефективність формування і розвитку інноваційного потенціалу виробничо-економічних систем.

3.2. Підходи і методичні прийоми оцінки майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності

Методи оцінки вартості визначаються типом вартості, а також тим, для чого таку оцінку призначено і як планується використати її результати. Слід зазначити, що бухгалтерський облік не може надати точної інформації про нематеріальні складові інтелектуального капіталу. У бухгалтерській звітності інтелектуальний капітал не виділений окремо, тому його статистична оцінка на макрорівні є умовною. У зв'язку із цим існує значна різниця між бухгалтерською оцінкою вартості підприємства та її ринковою вартістю [18, 20]. Ця різниця постійно збільшується за рахунок того, що в бухгалтерському обліку відповідно до діючих стандартів відображається лише незначна частина інтелектуального капіталу (як складової – об'єктів інтелектуальної власності) у вигляді нематеріальних активів.

Престижність чи значимість нематеріальних об'єктів можна оцінити лише експертним шляхом. Економічна експертиза об'єктів інтелектуальної власності є невід'ємним елементом комплексної системи експертних досліджень. Як сукупність спеціальних знань і дій, експертиза об'єктів інтелектуальної власності – найважливіший атрибут вирішення сутності в процесі встановлення істини у справах, пов'язаних з правами володіння об'єктами інтелектуальної власності, розпорядження, користування ними і т.д. Вона регламентується законодавчими актами, нормами чинного права. Іншими словами, економічна експертиза об'єктів інтелектуальної власності має своє процесуальне місце і значення в системі процедур розгляду конкретних справ. Актуальність і значення знання науково-теоретичних і практичних, правових і методологічних засад забезпечення економічної експертизи об'єктів інтелектуальної власності полягає в тому, що це дозволяє систематизувати наявний практичний та науково-методологічний досвід у цій галузі експертної діяльності, комплексно уявити коло невирішених проблем законодавчого та практичного характеру.

Призначення економічної експертизи необхідно при визначенні предмета доказування у справах про ідентифікацію в частині встановлення систематичного

несвоєчасного або неправильного відображення на рахунках бухгалтерського обліку й у звітності операцій, подій, угод з об'єктами інтелектуальної власності. Предметом економічної експертизи об'єктів інтелектуальної власності є дії юридичних або фізичних осіб, пов'язані з використанням товарних знаків, логотипів, ліцензій, гудвілу, продуктів інтелектуальної власності, «ноу-хау» і призвели до дій, що регулюють порядок створення, використання, обліку та звітності з використання та оцінки об'єктів інтелектуальної власності і права осіб, які створили та/або володіють цими активами.

Методика експертного дослідження – програма вирішення експертних завдань, спрямованих на встановлення обставин, що мають доказове значення, і регламентує послідовність і зміст операцій з використання системи методів, оцінки та оформлення результатів дослідження [11, 39]. Здійснення економічної експертизи операцій з об'єктами інтелектуальної власності підприємства проводиться на основі попередньо сформованого локального стандарту експертного дослідження, який включає об'єкти економічної експертизи операцій з об'єктами інтелектуальної власності підприємства; джерела інформації для проведення експертизи; конкретні методичні прийоми дослідження; методичні прийоми узагальнення і реалізації результатів експертизи операцій з об'єктами інтелектуальної власності підприємства.

Відносно новим, проте безумовно перспективним, напрямом роботи є застосування процедури due diligence у процесі діагностики фінансового та правового становища суб'єктів господарювання. Використання нематеріальних активів у процесі здійснення господарської діяльності, з одного боку, потребує додержання законодавчих вимог щодо захисту прав інтелектуальної власності, а з іншого, може мати суттєвий вплив на фінансові результати та загалом на фінансовий стан підприємств. Відповідно, вкрай важливим у процесі нівелювання ризиків є застосування процедури due diligence до об'єктів інтелектуальної власності.

Due diligence об'єктів інтелектуальної власності може бути як частиною загального due diligence компанії, так і окремою перевіркою лише зазначених

активів. Процедура due diligence є корисною як для самого підприємств (його власники та менеджери отримують інформацію та рекомендації аудитора для прийняття подальших управлінських рішень щодо оптимізації бізнес-процесів з використанням об'єктів інтелектуальної власності), так і для зовнішніх зацікавлених сторін (покупці та інвестори поінформовані про ризикові зони, що унеможливить або мінімізує негативні наслідки угоди). До того ж, due diligence базується на синергії застосування методів як якісної, так і кількісної діагностики підприємств. Враховуючи те, що нині не всі інтелектуальні активи підприємств підлягають кількісній оцінці, саме така діагностика (за допомогою і якісних показників) може сприяти зменшенню підприємницьких ризиків та прийняттю обґрунтованих управлінських рішень. Проведення такої перевірки, безумовно, сприятиме вчасному виявленню та нівелюванню існуючих ризиків під час здійснення транзакцій за участю нематеріальних активів, а також забезпечить дотримання законів у сфері інтелектуальної власності. Перспективним напрямом удосконалення обліку майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності за умов застосування інформаційних систем і технологій є розроблення комплексної методики експертизи нематеріальних активів ТОВ «НВП «Тренд» за допомогою процедури due diligence.

Провівши аналіз сучасних методів оцінювання вартості об'єктів інтелектуальної власності, можемо констатувати, що кожен із них є актуальним та дієвим. Проте вони мають обмежений характер і є ефективними для оцінювання лише окремих об'єктів інтелектуальної власності та за наявності визначеної ринкової інформації. Існує потреба у розробленні уніфікованого методу оцінювання інтелектуальної власності, в якому будуть поєднані переваги всіх трьох підходів. Він повинен забезпечувати вирішення таких задач:

- ✓ визначити розмір частки при внесенні об'єкта інтелектуальної власності в якості вкладу в статутний фонд підприємства;
- ✓ оцінити вартість об'єкта інтелектуальної власності при складанні і реєстрації ліцензійних угод і (або) угод купівлі-продажу;

- ✓ розрахувати розмір збитків або розмір компенсації у випадку незаконного використання об'єкта інтелектуальної власності;
- ✓ регулювати обсяги амортизаційних відрахувань і створювати фонди на придбання нових об'єктів інтелектуальної власності;
- ✓ забезпечити облік усіх нематеріальних активів підприємства;
- ✓ збільшити ринкову вартість підприємства тощо.

Для створення такого підходу слід застосовувати сучасні інтелектуальні методи, а саме - методи теорій нечіткої логіки та нейронних мереж. Вони дозволяють за досить обмеженими експертними даними отримати якісний результат оцінювання з найменшими часовими та грошовими витратами.

Таким чином, як показує розгляд загальноприйнятих методичних підходів щодо оцінки інтелектуальної власності відповідно до чинного законодавства України, дані підходи та методи не можуть повністю відобразити вартість нематеріальних активів, а саме об'єктів інтелектуальної власності. Через це на сьогодні існують різні авторські методики оцінки. Специфічні особливості експертного дослідження об'єктів інтелектуальної власності дозволяють визначати і класифікувати економічну експертизу нематеріальних активів в якості особливого виду експертної практики. Due diligence об'єктів інтелектуальної власності у нинішніх умовах інформатизації бізнесу може стати чинником визнання цінності інтелектуальних активів та їх інноваційного значення для ТОВ «НВП «Тренд». Отже вирішення проблеми достовірної оцінки та класифікації цих об'єктів залишається актуальним завданням.

Висновки за розділом 3

В третьому розділі випускної кваліфікаційної роботи розглянуто особливості вартісного оцінювання об'єктів інтелектуальної власності, а також підходи і методичні прийоми оцінки майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності, що дає змогу зробити наступні висновки:

1. Проведені дослідження свідчать про те, що надзвичайно важливим в сенсі визначення методичного підходу до вартісної оцінки об'єкта інтелектуальної власності є її призначення, тобто мета проведення такого роду процедури. Якраз мета оцінка визначає точність, швидкість та якість вартісної оцінки, наявність інформаційної масиву, його інформаційну глибину та перспективний простір, набір методичних інструментів для досягнення поставленої мети.

2. Сенс методичних підходів в сфері інтелектуальної власності ТОВ «НВП «Тренд» полягає в актуалізації наявних можливостей, створенні механізмів їх реалізації у системі конкретних заходів із підвищення конкурентоспроможності підприємства. Однак сьогодні на підприємствах недостатньо вирішуються проблеми реалізації цих прав, що виявляються впродовж здійснення усього життєвого циклу об'єктів інтелектуальної власності, що негативно позначається на кінцевих результатах.

3. Здійснення економічної експертизи операцій з об'єктами інтелектуальної власності підприємства проводиться на основі попередньо сформованого локального стандарту експертного дослідження, який включає об'єкти економічної експертизи операцій з об'єктами інтелектуальної власності підприємства; джерела інформації для проведення експертизи; конкретні методичні прийоми дослідження; методичні прийоми узагальнення і реалізації результатів експертизи операцій з об'єктами інтелектуальної власності підприємства. Відповідно, вкрай важливим у процесі нівелювання ризиків є застосування процедури due diligence до об'єктів інтелектуальної власності.

ВИСНОВКИ

Результатом виконання поставлених у випускній кваліфікаційній роботі завдань є обґрунтування та поглиблення теоретичних, організаційних та методичних положень, розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення організації та методики обліку операцій з майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності підприємства. Сформульовано висновки науково-теоретичного та прикладного характеру, які полягають у наступному.

1. Інтелектуальний капітал має надзвичайно складну сутність та багатовекторність прояву, що визначається механізмом його функціонування. До інтелектуального капіталу відноситься продукт розумової, інтелектуальної праці, продукт творчих зусиль. В основу інтелектуального капіталу входить інтелектуальна власність – як результат інтелектуальної творчої діяльності, результат власного творчого пошуку, який має бути певним чином об'єктивований, втілений у певну об'єктивну форму та має бути здатним до відтворення.

2. Оцінка прав на об'єкти інтелектуальної власності відбувається на договірних відносинах між суб'єктом оціночної діяльності та замовником оцінки. Договір на проведення оцінки майна укладається в письмовій формі та може бути двостороннім або багатостороннім. Під час укладання багато-стороннього договору крім замовника оцінки стороною договору може виступати особа-платник, якщо оплату послуг суб'єкта оціночної діяльності здійснює інша особа, а не замовник.

3. Об'єктом дослідження випускної кваліфікаційної роботи є Товариство з обмеженою відповідальністю «Науково-виробниче підприємство «Тренд» (ТОВ «НВП «Тренд»). Облікова політика є складовою організації бухгалтерського обліку на ТОВ «НВП «Тренд». Визначає облікову політику підприємство самостійно. Основна її мета – забезпечити одержання достовірної інформації про майновий і фінансовий стан ТОВ «НВП «Тренд», результати його діяльності, необхідні для всіх користувачів фінансової звітності з метою прийняття відповідних управлінських рішень. ТОВ «НВП «Тренд» повинно висвітлювати обрану облікову політику

шляхом опису принципів оцінки статей звітності та методів обліку щодо окремих статей звітності.

4. Майбутні економічні вигоди, які надходять від об'єкта інтелектуальної власності, можуть включати дохід від продажу продукції чи послуг, скорочення витрат або інші вигоди, які є результатом використання активу суб'єктом господарювання. Суб'єктові господарювання ТОВ «НВП «Тренд» слід оцінювати ймовірність очікуваних майбутніх економічних вигід, використовуючи припущення, які можна обґрунтувати і підтвердити. Основними завданнями методичних підходів фінансового обліку об'єктів інтелектуальної власності на сучасному етапі розвитку суспільства є реалізація науково-технічних розробок у масовому виробництві, гармонізація відносин між основними суб'єктами інтелектуальної власності (державою, бізнесом і наукою), які виступають основними користувачами бухгалтерської інформації, в інтересах розвитку національної економіки.

5. Важливе завдання бухгалтерського обліку як інструмента аналізу, аудиту та управління господарським процесом — побудова моделей облікового процесу з подальшою імітацією його із застосуванням сучасних засобів обчислювальної техніки. Реалізація імітаційних моделей дасть змогу посилити управлінські функції обліку, передбачити на визначену дату фінансово-господарський стан підприємства і найбільший ефект від його діяльності.

ТОВ «НВП «Тренд» використовує 1С: Підприємство 8, яка призначена для ведення бухгалтерського, управлінського, фінансового обліку та управління всіма аспектами його діяльності. Для удосконалення інформаційної систему управління об'єктами інтелектуальної власності на ТОВ «НВП «Тренд» запропоновано побудувати за трьома рівнями обробки економічної інформації.

6. Проведені дослідження свідчать про те, що надзвичайно важливим в сенсі визначення методичного підходу до вартісної оцінки об'єкта інтелектуальної власності є її призначення, тобто мета проведення такого роду процедури. Якраз мета оцінка визначає точність, швидкість та якість вартісної оцінки, наявність інформаційної масиву, його інформаційну глибину та перспективний простір, набір методичних інструментів для досягнення поставленої мети. Поряд із

вдосконаленням методичних підходів інтелектуальною власністю на ТОВ «НВП «Тренд» повинні змінюватися і вдосконалюватися організаційно-методичні механізми облікового відображення даних об'єктів у складі нематеріальних активів. Адже сьогодні існує проблема інформаційного забезпечення управління даними об'єктами бухгалтерського обліку, особливо в частині їх значення у підвищенні ефективності та результативності діяльності підприємства, підвищенні його економічного потенціалу, модернізації виробництва.

7. Загальноприйняті методичні підходи щодо оцінки інтелектуальної власності відповідно до чинного законодавства України, не можуть повністю відобразити вартість нематеріальних активів, а саме об'єктів інтелектуальної власності. Через це на сьогодні існують різні авторські методики оцінки. Специфічні особливості експертного дослідження об'єктів інтелектуальної власності дозволяють визначати і класифікувати економічну експертизу нематеріальних активів в якості особливого виду експертної практики. Due diligence об'єктів інтелектуальної власності у нинішніх умовах інформатизації бізнесу може стати чинником визнання цінності інтелектуальних активів та їх інноваційного значення для ТОВ «НВП «Тренд». Отже вирішення проблеми достовірної оцінки та класифікації цих об'єктів залишається актуальним завданням.

Результати дослідження мають як теоретичне, так і практичне значення для вдосконалення організації та методики обліку об'єктів інтелектуальної власності підприємства. Зокрема, вважаємо, що впровадження в діяльність ТОВ «НВП «Тренд» наданих в роботі рекомендацій та пропозицій дозволить значно покращити такі важливі ділянки управління підприємством як облік об'єктів інтелектуальної власності, що в свою чергу матиме позитивний вплив на ефективність системи внутрішнього управління ТОВ «НВП «Тренд» в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Банасько Т.М. Проблеми та перспективи дослідження нематеріальних активів в Україні / Т.М. Банасько // Економіст. – 2014. – № 2. – С. 30– 33.
2. Безверхий К. В. Інформаційний комплекс облікової системи та звітність в Україні : монографія / К. В. Безверхий, Т. В. Бочуля. - К. : Центр учб. літ., 2014. - 184 с.
3. Бенько М.М. Інформаційні системи і технології в бухгалтерському обліку: монографія / М.М. Бенько. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 242 с.
4. Бенько М.М. Сучасний стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку та економічного аналізу діяльності підприємств в Україні : монографія / за заг. Редакцією д-ра екон. наук Л.І. Антошкіної. – Бердянськ : Видавець Ткачук О.В., 2016. – 240 с.
5. Білуха М.Т. Теорія бухгалтерського обліку: підручник. – К.: КДТЕУ, 2007.- 692 с.
6. Бондар М.І. Обліково-аналітична інформація в управлінні підприємницькою діяльністю. Економічний аналіз. 2010. Вип. 6. С. 13–16
7. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський словник/ За ред.. проф. Ф.Ф. Бутинця.- Житомир: ПП “Рута”, 2001. – 224 с.
8. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник для студентів спеціальності “Облік і аудит” вищих навчальних закладів. / З ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. 7-ме вид., доп. І перероб. – Житомир: ПП “Рута”, 2006. – 832 с
9. Василенко В. М. Підходи і методи оцінки інтелектуального капіталу (теоретичний аспект) // Вісник Приазовського державного технічного університету. Сер. : Економічні науки. – 2011. – Вип. 21. – С. 134–138.
10. Васильєв О. В. Інтелектуальна власність: визначення, структура та роль у сучасних економічних умовах. Економіка і суспільство. 2016. № 6. С . 53–57.
11. Вітковська К. В. Аналіз патентної діяльності в Україні / К. В. Вітковська, А. А. Любович // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень:

збірник наукових студентських праць. – Одеса: ОНЕУ, 2019. - Випуск 5. - Частина I. – С. 47–53.

12. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

13. Грабчук І.Л. Податковий облік в інформаційно-комп'ютерному середовищі: організаційні проблеми/ І.Л. Грабчук // Соціально-економічні процеси та суспільні трансформації в Україні: чинники, тенденції, концептуальне обґрунтування прогресивних змін: колект. монографія / за заг. ред. д.е.н. Мельничук Д.П. – Житомир: Видавець О.О. Євенок, 2016. – 420 с. – С. 238-247.

14. Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік : навч. посібник для вчз / Н. В. Гудзь, П. Н. Денчук, Р. В. Романів ; М-во освіти і науки України. - 2-ге вид., перероб. і допов. - К. : Центр учб. літ., 2016. - 424 с.

15. Диба В. М. Методологічні основи оцінки нематеріальних активів корпорації // Інвестиції: практика і досвід. – 2016. – № 13. – С. 23–28.

16. Дисциплінарна матриця управлінської звітності : монографія / М.М. Бенько, О.М. Гончаренко, О.В. Фоміна та ін. ; за заг. ред. В.В. Сопко – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 468 с.

17. Дмитренко А.В. Податковий облік: курс лекцій. – Полтава: ПолтНТУ . – 2017. – 220 с.

18. Євдокимов В.В. Адаптивна модель інтегрованої системи бухгалтерського обліку: монографія / В.В. Євдокимов. - Житомир: ЖДТУ, 2010. - 516 с.

19. Жолнер, І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами : навч. посіб. / І. В. Жолнер. — К.: НУХТ, 2012. — 335 с.

20. Задорожний З.-М. В., Аверкин Я. Ф. Управлінський облік: особливості та принципи. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. Том 1. 2019. № 28. С. 114-120

21. Звітність підприємства : підручник для вчз / М. І. Бондар [та ін.] ; М-во освіти і науки України, 3 Держ. вищий навч. заклад "Київ. нац. економ. ун-т ім. Вадима Гетьмана", Вищий навч. заклад УКООПСПЛКІ "Полтав. ун-т економіки і торгівлі". - К. : Центр учб. літ., 2015. - 570 с.

22. Івахненко С.В. Автоматизація бізнес-процесів та бухгалтерського обліку: "хмарна" революція? / С.В. Івахненко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2018. – № 5. – С. 26–35.
23. Інформаційні системи і технології в обліку : підручник / Ф. Ф. Бутинець [та ін.] ; ред. Ф. Ф. Бутинець. – 3-е вид., перероб. і доп. – Житомир : ПП "РУТА", 2007. – 468 с.
24. Інструкція про використання плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
25. Інформаційні системи і технології в бухгалтерському обліку : монографія. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 336 с.
26. Касич А. О. Теоретичні основи оцінки та обліку нематеріальних активів в Україні / Касич А. О., Хімич І. Г. // Вісник НТУ «ХП». – 2013. – № 49 (1022). – С. 61–67.
27. Кафка С. М. Методичні підходи до обліку операцій з надходження необоротних активів / С. М. Кафка, О. С. Степанюк // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. - 2014. - № 797. - С. 225-234. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2014_797_32.
28. Кім Ю. Г. Бухгалтерський та податковий облік: первинні документи та порядок їх заповнення : навч. посібник для вчз / Ю. Г. Кім ; М-во освіти і науки України. - К. : Центр учб. літ., 2014. - 600 с.
29. Коюда П.М., Шейко І.А. Ефективність інноваційної діяльності підприємств: теорія та практика: Монографія. – Х.:ХНУРЕ, 2013. –337 с
30. Крупка Я. Д. Фінансовий облік: підруч. / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. Я. Микитюк [та ін.]. – 3-тє вид., доп. і перероб. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – 418 с.
31. Лещенко Д. І. Співіснування двох концепцій права інтелектуальної власності в Україні: філософський аспект проблеми / Д. І. Лещенко // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2012. – № 49. – С. 278–284

32. Літвінов О. С. Інтелектуальний капітал, як складова нематеріальних активів підприємства / О. С. Літвінов // Сучасні тенденції розвитку світової економіки: збірник матеріалів восьмої міжнародної науково-практичної конференції. – Харків: ХНАДУ, 2016. – С.79.
33. Макаренко П. Д. Інфраструктура інтелектуальної власності в Україні: комунікаційний аспект / П. Д. Макаренко, Г. В. Шемаєва // Вісник ХДАК. – 2014. – Вип. 43. – С. 97–104
34. Максименко І. Я. Нематеріальні активи: сутність, визнання та класифікація в здійсненні управлінської діяльності / Максименко І. Я., Соболев В. А. // Агросвіт. – 2018. – №18. – С. 26–29.
35. Максимова В.Ф. Облік у системі оподаткування: навч. посібник / В.Ф. Максимова, О.В. Артюх. – Одеса: ОНЕУ, ротاپронт, 2013. – 267 с.
36. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 "Нематеріальні активи": Міжнародний документ від 01.01.2012 р.
URL:http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_050
37. Мних Є.В. Економічний аналіз: Підручник.- Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 412 с.
38. Мочерний С.В. Економічна теорія: Посібник.- К.: Видавничий центр “Академія”, 2003. – 656 с.
39. Облік, аналіз, аудит, звітність та оподаткування в умовах глобалізації економіки: монографія / за ред. к.е.н., проф. Й.Я. Даньківа. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. 300 с.
40. Облікова політика підприємства : навч. посібник для внз / Ю. А. Верига [та ін.] ; М-во освіти і науки України, Полтав. ун-т економіки і торгівлі. - К. : Центр учб. літ., 2015. - 312 с.
41. Осмятченко В.О. Бухгалтерський облік в умовах застосування інформаційних технологій : монографія / В.О. Осмятченко. – К. : КНЕУ, 2012.
42. Особливості правової охорони творів архітектури як об’єктів авторського права / Л. О. Демченко, А. С. Ткачук // Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи: матеріали VI

Міжнародної науково-практичної конференції. – Одеса: «Принт бистро», 2018. – С. 205–209.

43. Орлик О. В. Інформаційні технології забезпечення безпеки електронного бізнесу / О. В. Орлик // Кібербезпека в Україні: правові та організаційні питання : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 21 жовтня 2016 р. – Одеса : ОДУВС, 2016. – С. 167-169.

44. Пічкурова З. В. Систематизація теоретичних положень та наукових поглядів на економічний зміст інтелектуальної власності: зб. наук. пр. / З. В. Пічкурова // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». – 2013. – Вип. 24. – С. 215–219.

45. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>

46. Плікус І. Й. Маркетингові нематеріальні активи та вартість підприємства // Реінжиніринг бізнес-процесів маркетингової сфери промислових підприємств: монографія / За заг. ред. докт. екон. наук, проф. Л. М. Таранюка. – Суми: СНАУ, 2018. – С. 374–378

47. Податковий кодекс України від 02.12. 2010 р. № 2755 – IV URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

48. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

49. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>

50. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>

51. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1054-03>

52. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати», URL:<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0610-06>
53. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996 – XIV. URL:<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
54. Про затвердження Національного стандарту № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав»: Постанова Кабінету Міністрів України; Стандарт від 10.09.2003 № 1440. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-%D0%BF>
55. Про затвердження Методики оцінки майнових прав інтелектуальної власності: Наказ Фонду Державного майна України від 25.06.2008 р. №740, URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0726-08>.
56. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 р. №2658-III, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/143-16>.
57. Проскуріна Н. Методичні підходи до класифікації нематеріальних активів / Проскуріна Н., Гороховець Ю. // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – 2016. – № 8. – С. 115–127.
58. Романчик Т. В. Вплив нематеріальних активів на економічний потенціал підприємства / Романчик Т. В., Павленко Є. В. // Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН України. – 2018. – С. 225–229
59. Семенова В. Г. Дослідження сутності інтелектуальної власності в сучасних економічних умовах / В. Г. Семенова // Технологический аудит и резервы производства. – 2015. – №6 (26). – С. 74-77.
60. Семенова В. Г. Управління інтелектуальною власністю підприємства: процесний підхід: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / В. Г. Семенова. – Одеса: Одеський національний економічний університет, 2016. – 41 с.
61. Сизоненко О.В. Класифікація нематеріальних активів з метою ефективного забезпечення виконання завдань бухгалтерського, управлінського обліку та

аналізу / О.В.Сизоненко URL:http://www.nbuu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Menedzhment/2010_13/suzonenk.htm

62. Силка І. В. Теоретичні основи управління інтелектуальною власністю промислових підприємств. Бізнес Інформ. 2019. №7. С. 144–153.

63. Соловей Н. В. Проблеми та шляхи покращення обліку нематеріальних активів / Соловей Н. В., Деркач О. С., Тітаренко А. Д. // Економіка та держава. – 2019. – №3. – С. 114–117.

64. Теоретичні засади відтворення інтелектуального капіталу підприємства / О. С. Літвінов // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць; Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2018. – Вип. 67 (3). – С. 91–103

65. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність : підручник / Н. М. Ткаченко. - 6- те вид., допов. і перероб. - К. : Алерта, 2013.- 981 с.

66. Українець А. Інтелектуальний капітал – передумова економічної незалежності України / А. Українець, П. Шиян, С. Олійнічук. URL: <http://www.ukrspirt.com/items/view/39>.

67. Уманців Г. Проблеми ідентифікації, оцінки та обліку інтелектуального капіталу підприємства // ІВ № 3. – 2007.– С. 29-33.

68. Уманців Г.В., Мартинів І.К. Облік об'єктів права інтелектуальної власності / Г. В. Уманців, І. К. Мартинів.//Вісник КНТЕУ. – 2017.- 4(114)

69. Уманців Г. Облік фінансових витрат у складі капітальних інвестицій підприємства / Г. Уманців, О. Бурилкіна // Банківська справа. - 2017. - №3. – С. 73-84.

70. Федулова І. В. Аналіз методологічних підходів до оцінки нематеріальних активів підприємства / Федулова І. В., Кукурудзяк Л. В. // Вісник ХНТУСГ ім. П. Василенка. – 2015. – №162. – С. 48–56.

71. Фінансовий потенціал як об'єкт фінансового регулювання розвитку суб'єктів господарювання / Л. А. Костирко, О. О. Серeda // Вісник соціально-

економічних досліджень : зб. наук. праць; Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019. – Вип. № 69 (1). – С. 149-157.

72. Фінансовий облік: підручник / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь [та ін.]. - 4-те вид., доповн. та переробл. - Тернопіль : ТНЕУ, 2017. - 451 с.

73. Фінансовий облік: підр. / Уманців Г.В.// за заг. ред. Л.В.Нападовської. - К.: Київ.нац.торг.-екон.ун-т, 2013. – 700 с.

74. Фоміна О.В. Інформаційні технології в організації управлінського обліку / О.В. Фоміна : матеріали Всеукр. інтернет-конф. [«Інформаційні технології у моделюванні економічних процесів»], (Київ, 8 жовт. , 2014). – URL: <http://http://ldn.knteu.kiev.ua/mod/resource/view.php?id=6469>

75. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

76. Чистякова А. В. Теоретико-методичні засади управління інтелектуальною власністю. Ефективна економіка. 2015. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4709>

77. Шара Є. Ю. Фінансовий облік I : навч. посібник / Є. Ю. Шара, І. Є. Соколовська-Гонтаренко ; Держ. фіскальна служба України, Нац. ун-т Держ. податкової служби України. - К. : Центр учб. літ., 2016. - 336 с.

78. Яремко І.Й. Економічні категорії в методології обліку: Монографія. – Львів: Каменярь, 2002. – 192 с.

79. Яремко І. Й. Методологічні підходи до обліку інтелектуального потенціалу компаній на основі концепції збереження інтелектуального капіталу / Яремко І. Й., Пилипенко Л. М., Подольчак Н. Ю. // Вісник Національного університету «Львівська політехніка» – 2017. – № 862. – С. 281–287.

80. Barney J. A. Method and system for rating patents and other intangible assets. URL: <https://patents.google.com/patent/US9177349B2/en>.

81. Chukhray N. I., Mrykhina O. B. Theoretical and methodological basis for technology transfer from universities to the business environment // Problems and Perspectives in Management. – 2018. – 16(1). – p. 399–416.

82. Hall B. H. Using patent data as indicators / OST Paris – Patents as Indicators. – April 2014. – 36 p.

83. Kozyk V., Mrykhina O., Mirkunova T. Conceptual model for economic evaluation of innovative technologies // Economics, Entrepreneurship, Management. – 2017. – 4(2). – P. 45–58.

ДОДАТКИ

Додаток А

Аналіз визначення сутності інтелектуальної власності

Джерело	Категорія	Характеристика	Визначення ІВ
Л. О. Демченко, А. С. Ткачук [42, с. 205]	Галузь права	Економіко- правовий підхід до тлумачення	Галузь права, що має справу з корисністю, застосуванням, придбанням і запобіганням приватними юридичними правами в деяких формах інтелектуальних творів у промислових, наукових, літературних та артистичних сферах, а також в деяких формах ідентифікації підприємницької діяльності, з метою їх економічного використання в конкурентній підприємницькій діяльності.
Леошенко Д. І. [31, с. 278]	Результат інтелектуальної творчої діяльності	Який може бути представлений у матеріальній формі	ІВ є категорією, що відображає відносини володіння, користування і розпорядження результатом інтелектуальної творчої діяльності.
Чистякова А. В. [76]	Особлива форма власності	Власність на результати інтелектуальної діяльності	ІВ є особливою формою власності, бо вона створюється творчою, інтелектуальною працею і є ідеальним творінням, що базується на матеріальних носіях.
Силка І. В. [62, с. 144]	Суспільні відносини	Відносини належності, володіння, розпорядження та використання об'єктів ІВ	Сукупність суспільних відносин, що опосередковують виробництво і економічний рух об'єктів ІВ – їх належність, володіння, розпорядження і використання.
Орлик О. В. [43, с.167]	Право на результат інтелектуальної діяльності	Майнові і немайнові права на результати інтелектуальної діяльності	Під ІВ розуміють не результат інтелектуальної діяльності як такий, а право на нього. Якщо майнове (економічне право) можна передати іншій особі в користування, то моральне (немайнове) право автора невіддільне від творця.

Класифікаційні ознаки інтелектуальної власності

Класифікаційні ознаки	Характеристика
За характером творчої діяльності щодо створення	Інтелектуальна власність науково-технічної сфери, Інтелектуальна власність літературно-художньої сфери.
За кількістю суб'єктів (творців, володарів)	Колективна інтелектуальна власність, Індивідуальна інтелектуальна власність.
За юридичним статусом суб'єкта	Інтелектуальна власність юридичних, Інтелектуальна власність фізичних осіб.
За формою власності	Приватна, колективна та державна інтелектуальна власність.
За видом охоронного документа	Об'єкт інтелектуальної власності, що охороняється патентом (винаходи, промислові зразки, селекційні досягнення), Об'єкт інтелектуальної власності, що охороняються свідоцтвом (корисні моделі, товарні знаки, знаки обслуговування, зазначення місця походження товару, бази даних тощо), Об'єкт інтелектуальної власності, що не потребують охоронного документа (літературні твори, твори мистецтва, ноу-хау тощо).
За сутнісною компонентою, що переважає в розумінні змісту	Інтелектуальна власність як економічна, юридична, соціальна, філософська та етична категорія.
За сферою використання	Інтелектуальна власність виробничої, Інтелектуальна власність невиробничої сфери.
За участю в діяльності суб'єктів господарювання	Функціонуюча інтелектуальна власність (об'єкт інтелектуальної власності, використання яких приносить дохід), Нефункціонуюча (об'єкт інтелектуальної власності, які можуть бути використані в майбутньому).
За участю у формуванні активів підприємства	Інтелектуальна власність, що відображається у складі необоротних матеріальних активів у балансі підприємства, Інтелектуальна власність, що не відображається.
За джерелами походження	Інтелектуальна власність, створена працівниками підприємства, Інтелектуальна власність, створена працівниками підприємства сумісно з іншими суб'єктами господарювання, Інтелектуальна власність, отримана від інших суб'єктів господарювання (на платній чи безоплатній основі).
За ступенем відчуження	Інтелектуальна власність, права на яку можуть бути передані у повне використання іншому суб'єкту, Інтелектуальна власність, права на яку частково передані у використання іншому суб'єкту.
За рівнем використання	Інтелектуальна власність, що не відображається у складі необоротних матеріальних активів в балансі підприємства, що використовується на рівні підприємства, на регіональному, на національному рівні та на міжнародному рівні.

Джерело: [узагальнено автором на основі [57, 61]

Характеристика чинної нормативно - правової бази з обліку майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності

№ пор.	Нормативний документ	Основні положення	При розкритті яких питань в роботі доцільно використовувати
1	2	3	4
1.	Конституція України Верховна Рада України; Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР	Гарантує свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності, свободу творчої діяльності та право володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної творчої діяльності, право на результати своєї інтелектуальної, творчої діяльності.	Регулювання майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності.
2.	Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV	Поняття майна підприємства, в тому числі й об'єкти інтелектуальної власності, джерел їх формування тощо. Відносини суб'єктів господарювання з використання об'єктів інтелектуальної власності.	Регулювання майнових операцій з використання об'єктів інтелектуальної власності.
3.	Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV	Регулювання форм власності між суб'єктами господарювання.	Встановлення майнової відповідальності за пошкодження, кражу об'єктів інтелектуальної власності.
4.	Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X	Порушення авторського права і суміжних прав на об'єкти інтелектуальної власності	Встановлення адміністративної відповідальності за пошкодження, кражу об'єктів інтелектуальної власності.
5.	Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III	Порушення авторського права і суміжних прав на об'єкти інтелектуальної власності	Встановлення кримінальної відповідальності за пошкодження, кражу об'єктів інтелектуальної власності.
6.	Податкового кодексу України від 02.12.2010 № 2755-VI	В частині об'єктів інтелектуальної власності здійснюється розподіл на групи з визначенням мінімального строку їх експлуатації, методи проведення амортизації, формування первісної вартості засобів, правил проведення індексації.	Використовується при визначенні правильності класифікаційної належності об'єкта необоротних активів, розрахунку, розрахунку амортизації.
7.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» від 18.10.1999 № 242	Визначає методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про майнові права на об'єкти інтелектуальної власності, а також її розкриття у фінансовій звітності	Використовується при визначенні обґрунтованості обліку операцій з обліку майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності

1	2	3	4
8.	Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 № 2658-III	Визначає правові засади здійснення оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності в Україні, її державного та громадського регулювання, забезпечення створення системи незалежної оцінки майна з метою захисту законних інтересів держави.	Встановлення майнової відповідальності за пошкодження, кражу об'єктів інтелектуальної власності.
9.	Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 № 3792-XII	Цей Закон охороняє особисті немайнові права і майнові права авторів та їх правонаступників, пов'язані із створенням та використанням творів науки, літератури і мистецтва - авторське право, і права виконавців.	Встановлення особистих немайнових прав і майнових прав авторів та їх правонаступників.
10.	Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15.12.1993 № 3689-XII	Регулює відносини, що виникають у зв'язку з набуттям і здійсненням права власності на знаки для товарів і послуг в Україні.	Регулювання майнових відносин з використання об'єктів інтелектуальної власності.
11.	Про охорону прав на промислові зразки Закон України від 15.12.1993 № 3688-XII	Регулює відносини, що виникають у зв'язку з набуттям і здійсненням права власності на промислові зразки в Україні.	Регулювання майнових відносин з набуттям і здійсненням права власності на промислові зразки.
12.	Про охорону прав на винаходи і корисні моделі Закон України від 15.12.1993 № 3687-XII	Регулює відносини, що виникають у зв'язку з набуттям і здійсненням права інтелектуальної власності на винаходи і корисні моделі в Україні.	Регулювання майнових відносин з набуттям і здійсненням права інтелектуальної власності на винаходи і корисні моделі.
13.	Про охорону прав на зазначення походження товарів Закон України від 16.06.1999 № 752-XIV	Визначає правові засади охорони прав на зазначення походження товарів в Україні та регулює відносини, що виникають у зв'язку з їх набуттям, використанням та захистом.	Регулювання прав на зазначення походження товарів.
14.	Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних Закон України від 23.03.2000 № 1587-III	Визначає правові основи розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних і спрямований на захист інтересів суб'єктів авторського права і суміжних прав та захист прав споживачів.	Встановлення особистих майнових прав авторів та їх правонаступників.
15.	Про наукову і науково-технічну експертизу Закон України від 10.02.1995 № 51/95-ВР	Визначає правові, організаційні і фінансові основи експертної діяльності в науково-технічній сфері, а також загальні основи і принципи регулювання суспільних відносин у галузі організації та проведення наукової та науково-технічної експертизи з метою забезпечення наукового обґрунтування структури.	Встановлення правових, організаційних і фінансових основ експертної діяльності з використання об'єктів інтелектуальної власності.

Продовження дод. В

1	2	3	4
16.	Про інформацію Закон України від 02.10.1992 № 2657-ХІІ	Регулює відносини щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації.	Регулювання прав щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації.
17.	Про облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-ХІV	Унормовано організацію і методологію бухгалтерського обліку і фінансової звітності за операціями з об'єктами інтелектуальної власності.	Закріплення об'єктів інтелектуальної власності за матеріально відповідальними особами.
18.	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій Мінфін України; Наказ, від 09.12.2011 № 1591	Відображення господарських операцій з об'єктів інтелектуальної власності підприємств різних галузей економіки на рахунках бухгалтерського обліку	Встановлення економічної доцільності господарських операцій з об'єктів інтелектуальної власності, відповідність їх нормативним актам
19.	Про Рекомендації парламентських слухань «Захист прав інтелектуальної власності в Україні: проблеми законодавчого забезпечення та правозастосування» Постанова Верховної Ради України від 27 червня 2007 року № 1243	Регулює відносини щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту прав інтелектуальної власності в Україні.	Законодавством належним чином не врегульовано питання вартісної оцінки майнових прав інтелектуальної власності, їх відображення у бухгалтерському обліку, згідно роботи.
20.	Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку нематеріальних активів, наказ Міністерства фінансів України від 16 листопада 2009 року № 1327	Застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами, їх філіями та іншими виділеними на окремий баланс підрозділами (далі - підприємства) незалежно від організаційно-правових форм господарювання (крім бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності).	Регулювання майнових операцій з використання об'єктів інтелектуальної власності.

Порівняльна характеристика поняття «нематеріальні активи»

Нормативний акт	Визначення понять
П(С)БО 8	Нематеріальний актив – немонетарний актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований.
МСФЗ 38	Нематеріальний актив – немонетарний актив, який не має фізичної субстанції та може бути ідентифікований.
ПКУ	<p>14.1.120. нематеріальні активи - право власності на результати інтелектуальної діяльності, у тому числі промислової власності, а також інші аналогічні права, визнані об'єктом права власності (інтелектуальної власності), право користування майном та майновими правами платника податку в установленому законодавством порядку, у тому числі набуті в установленому законодавством порядку права користування природними ресурсами, майном та майновими правами</p> <p>14.1.225. роялті - будь-який платіж, отриманий як винагорода за використання або за надання права на використання об'єкта права інтелектуальної власності, а саме на будь-які літературні твори, твори мистецтва або науки, включаючи комп'ютерні програми, інші записи на носіях інформації, відео- або аудіокасети, кінематографічні фільми або плівки для радіо- чи телевізійного мовлення, передачі (програми) організації мовлення, інших аудіовізуальних творів, будь-які права, які охороняються патентом, будь-які зареєстровані торговельні марки (знаки на товари і послуги), права інтелектуальної власності на дизайн, секретне креслення, модель, формулу, процес, права інтелектуальної власності на інформацію щодо промислового, комерційного або наукового досвіду (ноу-хау).</p> <p>Не вважаються роялті платежі, отримані:</p> <ul style="list-style-type: none"> - як винагорода за використання комп'ютерної програми, якщо умови використання обмежені функціональним призначенням такої програми та її відтворення обмежене кількістю копій, необхідних для такого використання (використання "кінцевим споживачем"); - за придбання примірників (копій, екземплярів) об'єктів інтелектуальної власності, які втілені в електронній формі, для використання за своїм функціональним призначенням для кінцевого споживання; - за придбання речей (у тому числі носіїв інформації), в яких втілені або на яких містяться об'єкти права інтелектуальної власності, визначені в абзаці першому цього підпункту, у користування, володіння та/або розпорядження особи; - за передачу прав на об'єкти права інтелектуальної власності, якщо умови передачі прав на об'єкт права інтелектуальної власності надають право особі, яка отримує такі права продати або здійснити відчуження в інший спосіб права інтелектуальної власності або оприлюднити (розголосити) секретні креслення, моделі, формули, процеси, права інтелектуальної власності на інформацію щодо промислового, комерційного або наукового досвіду (ноу-хау), за винятком випадків, коли таке оприлюднення (розголошення) є обов'язковим згідно із законодавством України.

Джерело: [узагальнено автором на основі [36, 47, 50]

**Пояснювальна записка
щодо економічних показників ТОВ «НВП «Тренд» за 2014-2018 рр.**

Товариство з обмеженою відповідальністю «Науково-виробниче підприємство «Тренд» (далі – Товариство) засноване шляхом об'єднання майна (внесків) Учасників відповідно до чинного законодавства України для здійснення господарської діяльності на основі повного господарського розрахунку, самофінансування та самоокупності та зареєстроване ДПІ у Деснянському районі ГУ Міндоходів у м. Києві 21 січня 1994 року з присвоєнням ідентифікаційного коду за ЄДРПОУ 21572692.

Правовий статус суб'єкта: юридична особа.

Повне найменування Товариства: Товариство з обмеженою відповідальністю «НВП «ТРЕНД» (ТОВ «НВП «ТРЕНД»).

Товариство не має права використовувати найменування іншої юридичної особи. Товариство створюється на невизначений строк.

Місце знаходження Товариства: 02660, м. Київ, вул. Червоноткацька, 67.

Товариство володіє, користується на власний розсуд належними йому основними засобами, нематеріальними активами та іншим майном, має самостійний баланс і оборотні активи, поточні та вкладні (деPOSITNІ), в тому числі валютні рахунки в установах банків, печатку зі своїм найменуванням, відповідні штампи, бланки, може мати знак для товарів та послуг та інші реквізити.

ТОВ «НВП «Тренд» в своїй діяльності керується чинним законодавством, статутом та рішеннями керівних органів Товариства.

Метою діяльності ТОВ «НВП «Тренд» - задоволення потреб населення в послугах і товарах, створення ринкової інфраструктури на території України, отримання прибутку в інтересах Учасників, а також проведення іншої підприємницької діяльності з метою одержання прибутку.

Товариство не відповідає по зобов'язаннях держави і учасників. Держава не відповідає по зобов'язаннях Товариства. Учасники несуть відповідальність по зобов'язаннях Товариства в межах їх вкладів.

Товариство має право займатись будь-якою господарською діяльністю не забороненою законодавством України.

Товариство здійснює свою діяльність на принципах господарського розрахунку, самоокупності та самофінансування. Воно самостійно планує свою діяльність, визначає перспективи розвитку та пріоритетні напрямки.

Господарська діяльність ТОВ «НВП «Тренд» здійснюється на основі укладених договорів.

Види діяльності за КВЕД:

72.19. Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук

28.29. Виробництво інших машин і устаткування загального призначення, н.в.і.у.

28.93. Виробництво машин і устаткування для виготовлення харчових продуктів і напоїв, перероблення тютюну

38.21. Оброблення та видалення безпечних відходів

46.19. Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту

73.20. Дослідження кон'юнктури ринку та виявлення громадської думки.

Розрахунки Товариства за своїми зобов'язаннями проводяться у безготівковому та готівковому порядку через установи банків відповідно до правил здійснення розрахункових та касових операцій, затверджених Національним банком України.

ТОВ «НВП «ТРЕНД» у своїй діяльності керується чинним законодавством України, статутом та рішеннями керівництва.

Товариство сплачує податки на загальних підставах, контролюється ДПІ у Деснянському районі ГУ ДФС у м. Києві

Аналіз результатів господарської діяльності підприємства проводиться на основі форм річної фінансової звітності. Основними джерелами даних для аналізу фінансового стану підприємства є Баланс (форма № 1-м) та Звіт про фінансові результати (форма № 2-м), а також дані аналітичного обліку про наявність основних засобів, запасів, грошових коштів, зобов'язань на бухгалтерських рахунках, фінансовий план доходів і витрат підприємства, інші джерела.

Для розрахунку *аналізу фінансових результатів діяльності та рентабельності* ТОВ «НВП «ТРЕНД» (табл. Д.2.1) використовуємо Звіт про фінансові результати підприємства за останні п'ять років – 2014-2018 рр. (дод. Е.1-Е5).

Аналіз динаміки доходів і витрат ТОВ «НВП «ТРЕНД» дозволяє відмітити ряд таких змін, як зменшення доходу від реалізації за останні два роки, що зумовлює зменшення чистого доходу від реалізації, зменшення інших операційних витрат, що загалом призводить до збільшення прибутку від операційної діяльності, окрім 2018 року, у якому чистий прибуток зменшився на 8,8 тис. грн. (або на 20%).

Щодо динаміки витрат підприємства, особливої уваги заслуговує собівартості виготовленої продукції, яка не має постійної тенденції, однак у 2018 році, у порівнянні із 2017 роком, збільшилася на 10 тис. грн. (або на 2,1%). Можна дійти висновку, що прибуток підприємства зменшився за рахунок збільшення рівня собівартості продукції. За останні два роки інші операційні витрати, до складу яких переважно входить адміністративні витрати та витрати на збут, мають тенденцію до зменшення. Зменшення адміністративних витрат пояснюється зменшенням обсягу використання комунальних послуг. Зменшення витрат на збут пояснюється зменшенням обсягів виробництва продукції та зменшенням обсягів отриманих рекламних послуг.

Щодо податку на прибуток, то він, так само як і податок на додану вартість, не може вважатися чинником по відношенню до прибутку від діяльності на тій підставі, що його величина обумовлюється величиною прибутку до оподаткування і змінюється пропорційно до цього показника.

Динаміка фінансових результатів та рентабельності ТОВ «НВП «ТРЕНД» за 2014 - 2018 рр., тис. грн

№ пор	Показники	Роки					Відхилення							
		2014	2015	2016	2017	2018	2015/2014		2016/2015		2017/2016		2018/2017	
							Абсолютне	Відносне, %	Абсолютне	Відносне, %	Абсолютне	Відносне, %	Абсолютне	Відносне, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.	Дохід від реалізації продукції	798,3	866,6	884,8	875,7	859,1	68,3	8,6	18,2	2,1	-9,1	-1,0	-16,6	-1,9
2.	ПДВ	133,1	144,4	147,5	146	143,2	11,3	8,5	3,1	0,4	-1,5	-1,0	-2,8	-1,9
3.	Чистий дохід від реалізації	655,2	722,2	737,3	729,7	715,9	67	10,2	15,1	2,1	-7,6	-1,0	-13,8	-1,9
4.	Собівартість реалізованої продукції	534,4	477,8	485,2	480,13	490,1	-56,6	-10,6	7,4	1,5	-5,1	-1,0	10,0	2,1
5.	Інші операційні витрати	-	201,1	207,9	205,8	190,8	201,1	100,0	6,8	3,4	-2,1	-1,0	-15,0	-7,3
6.	Загальні витрати	534,4	678,9	693,1	685,93	680,9	144,5	27,0	14,2	2,1	-7,2	-1,0	-5,0	-0,7
7.	Прибуток (збиток)	120,8	43,3	44,4	43,8	35,0	-77,5	-64,2	1,1	2,5	-0,6	-1,4	-8,8	-20,0
8.	Податок на прибуток	30,2	10,8	10,2	9,2	6,7	-19,4	-64,2	-0,6	-5,6	-1,0	-9,9	-2,5	-27,7

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
9.	Чистий прибуток	90,6	32,5	34,2	34,6	28,4	-58,1	-64,1	1,7	5,2	0,4	1,1	-6,2	-17,9
10.	Загальна рентабельність	13,8	4,5	6,0	6,0	4,9	-9,3	-67,5	1,5	33,8	0,0	-0,4	-1,1	-18,5
11.	Рентабельність виробничих витрат	17,0	6,8	7,0	7,2	5,8	-10,2	-59,9	0,2	3,6	14,3	-202,2	-1,4	-19,5
12.	Рентабельність загальних витрат	17,0	4,8	4,9	5,0	4,2	-12,2	-71,8	0,1	3,1	0,1	2,2	-0,9	-17,3
13.	Операційна рентабельність	18,4	6,0	6,0	6,0	4,9	-12,4	-67,5	0,0	0,0	0,0	0,0	-1,1	-18,5

Для проведення **аналізу економічного потенціалу** ТОВ «НВП «ТРЕНД» необхідно першим кроком здійснити аналіз динаміки та структури активів і джерел їх формування (табл. Д.2.2).

Аналіз даних у табл. Д.2.2 дозволяє позитивно оцінити загальне збільшення економічного потенціалу підприємства (окрім 2017 року, в якому економічний потенціал підприємства, у порівнянні із 2016 роком, зменшився на 4,9 тис. грн. (або на 2,3%) на тій підставі, що така динаміка відповідає стратегії суб'єктів підприємницької діяльності, одним з основних напрямів якої в умовах ринкової економіки є підвищення ринкової вартості активів.

Нерівномірність темпів приросту окремих статей призвела до погіршення структури активів. Зменшення вартості нематеріальних активів та основних засобів впливають на зниження загальної вартості необоротних активів, що призводить до зниження їх питомої ваги у сукупних активах. Така зміна не може бути компенсована відповідним зростанням лише оборотних активів, адже в утворенні прибутку велику роль відіграють також необоротні активи. Тому, зростанням запасів і дебіторської заборгованості, які забезпечать високі темпи зростання доходу від реалізації продукції має супроводжуватись відповідним впровадженням сучасних виробничих та інформаційних технологій на основі оновлення основних засобів.

Позитивна динаміка капіталу підприємства призвела до зменшення його структури: зниження питомої ваги власного капіталу у 2018 році, у порівнянні із 2017 роком, на 9,8 пп., що супроводжується відповідним зростанням частки суми поточних зобов'язань на 13,2 пп.

Наступним кроком в оцінці економічного потенціалу ТОВ «НВП «ТРЕНД» є **аналіз його платоспроможності та фінансової стійкості** (табл. Д.2.3). Зміни у динаміці активів та джерел їх формування призвели до посилення мультиплікаційного ефекту власного капіталу, який характеризує здатність власного капіталу створювати активи підприємства. В умовах ринкових відносин реалізація мультиплікаційної функції капіталу є надзвичайно важливою на тій підставі, що саме вона забезпечує залучення зовнішніх фінансових ресурсів з метою використання їх у господарській діяльності підприємства.

Динаміка показників платоспроможності ТОВ «НВП «ТРЕНД» загалом має позитивну тенденцію до збільшення, однак у 2018 році, у порівнянні із 2017 роком, коефіцієнти ліквідності зменшилися у середньому вдвічі, однак значно перевищують критичні значення.

Для оцінки ефективності діяльності підприємства слід провести **аналіз рентабельності фінансово – господарської діяльності підприємства** (табл. Д.2.4) та **аналіз рентабельності активів і капіталу підприємства**, а також розрахувати **показники ділової активності підприємства** (табл. Д.2.5).

За даними табл. Д.2.4 спостерігається значне погіршення всіх показників ділової активності та рентабельності активів та капіталу ТОВ «НВП «ТРЕНД» у 2018 році, у порівнянні із 2017 роком, що свідчить про зниження активності діяльності підприємства за рахунок зменшення темпу зростання чистого прибутку.

Динаміка та структура активів та джерел їх формування ТОВ «НВП «ТРЕНД» за 2014 - 2018 рр.

№ пор	Показник	2014 р.		2015 р.		2016 р.		2017 р.		2018 р.		Відхилення 2015/2014			Відхилення 2016/2015			Відхилення 2017/2016			Відхилення 2018/2017		
		тис. грн	% до підсумку	тис. грн	% до підсумку	тис. грн	% до підсумку	тис. грн	% до підсумку	тис. грн	% до підсумку	Абсолютне, тис грн	Відносне, %	Структурне, пп	Абсолютне, тис грн	Відносне, %	Структурне, пп	Абсолютне, тис грн	Відносне, %	Структурне, пп	Абсолютне, тис грн	Відносне, %	Структурне, пп
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Актив																							
1.	Необоротні активи	59,7	33,6	56,5	31,6	56,2	25,8	53,0	24,9	66,0	24,0	-3,2	-5,4	-2,0	-0,3	-0,5	-5,8	-3,2	-5,7	-0,9	13,0	24,5	-0,9
1.1.	Нематеріальні активи	-	-	36,7	20,5	38,2	17,6	37,1	17,4	36,7	13,4	-	-	-	1,5	4,1	-2,9	-1,1	-2,9	-0,2	-0,4	-1,1	-4,0
1.2.	Основні засоби	36,1	20,3	27,4	15,3	18,0	8,3	15,9	7,5	29,3	10,7	-8,7	-24,1	-5	-9,4	-34,4	-7,0	-2,1	11,6	-0,8	-	84,3	3,2
2	Оборотні активи	117,8	66,4	122,2	68,4	161,4	74,2	159,7	75,0	208,7	76,0	4,4	3,7	2	39,2	32,1	5,8	-1,7	-1,1	0,8	-	-31,9	-
2.1.	Запаси	20,1	11,3	11,2	6,3	11,6	5,3	10,8	5,1	22,1	8,0	-8,9	-44,3	-5	0,4	3,6	-1,0	-0,8	-6,9	-0,2	11,3	104,6	2,9
2.2.	Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	10,6	6,0	9,6	5,4	12,5	5,7	8,7	4,1	35,8	13,0	-1,0	-9,4	-0,6	2,9	30,2	0,3	-3,8	30,4	-1,6	27,1	311,5	8,9
2.3.	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	11,4	6,4	2,1	1,2	3,6	1,7	2,8	1,3	-	-	-9,3	-81,6	-5,2	1,5	71,4	0,5	-0,8	22,2	-0,4	-	-	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Актив																							
2.4.	Грошові кошти та їх еквіваленти	93,5	5,7	99,3	55,6	133,7	61,4	137,4	64,6	-	-	5,8	6,2	49,9	34,4	34,6	5,8	3,7	2,8	3,2	-	-	-
3	Витрати майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-	-	-	150,8	54,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Підсумок		177,5	100	178,7	100	217,6	100	212,7	100	274,7	100	1,2	0,7	-	38,9	21,8	-	-4,9	-2,3	-	62,0	29,1	-
Пасив																							
1.	Власний капітал	88,4	49,8	120,9	67,6	155,1	71,3	189,7	89,2	218,1	79,4	32,5	36,8	17,8	34,2	28,3	3,7	34,6	22,3	17,9	28,4	15,0	-9,8
2.	Забезпечення майбутніх витрат і платежів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	Довгострокові зобов'язання	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	Поточні зобов'язання	89,1	50,2	57,8	32,3	62,5	28,7	23,0	10,8	56,6	20,6	-31,3	-35,1	-17,9	4,7	8,1	-3,6	39,5	63,2	17,9	33,6	146,1	9,8
4.1.	Кредиторська заборгованість за товари	79,1	44,6	46,4	26,0	52,3	24,0	15,7	7,4	56,6	20,6	32,7	-41,3	-18,6	5,9	12,7	-2,0	36,6	7,0	16,6	40,9	260,5	13,2
4.2.	Поточні зобов'язання за розрахунками із бюджетом	10,0	5,6	11,4	6,4	10,2	4,7	7,3	3,4	-	-	1,4	14,0	0,8	-1,2	-10,5	-1,7	-2,9	2,4	-1,3	-	-	-
4.3.	Поточні зобов'язання зі страхування	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.4.	Поточні зобов'язання з оплати праці	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5.	Доходи майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Підсумок		177,5	100	178,7	100	217,6	100	212,7	100	274,7	100	1,2	0,7	-	38,9	21,8	-	-4,9	-2,3	-	62,0	29,1	-

Динаміка коефіцієнтів платоспроможності та фінансової стійкості ТОВ «НВП «ТРЕНД» за 2014 - 2018 рр.

№ пор	Показник	Роки					Критерій, %	Відхилення		Відхилення		Відхилення		Відхилення	
		2014	2015	2016	2017	2018		2015/2014		2016/2015		2017/2016		2018/2017	
								Абсолют не, пп	Відносне, %	Абсолют не, пп	Відносне, %	Абсолют не, пп	Відносне, %	Абсолют не, пп	Відносне, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Аналіз платоспроможності підприємства															
1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності, %	1,04	1,72	2,14	5,9	2,66	0,2	0,68	65,	0,4	24,4	3,8	177,6	-3,3	54,9
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності, %	1,17	1,92	2,4	6,5	3,29	0,2	0,75	64,1	0,5	25,0	4,1	170,8	-3,2	-49,4
3	Коефіцієнт поточної ліквідності, %	1,32	2,12	2,59	6,9	3,4	2	0,8	60,6	0,5	22,2	4,4	169,8	-3,6	-52,2
Аналіз фінансової стійкості підприємства															
4	Коефіцієнт автономії, %	56	68	72	90	22	70	12	21,4	4	0,1	18	0,3	-68	-75,6
5	Коефіцієнт мультиплікації власного капіталу, %	355	148	141	113	548	140	-207	-58,3	-7	-4,7	-28	-19,9	435	385,0
6	Коефіцієнт фінансової стійкості, %	56	210	249	925	88	235	154	275	39	0,2	676	2,7	-837	-90,5
7	Коефіцієнт загальної заборгованості	50	33	29	11	20	30	-17	-34	-4	-0,1	-18	-0,6	9	81,8
8	Коефіцієнт маневрування, %	100	53	70,2	72,1	100	65	-47	-47	17,2	0,3	1,9	0,0	27,9	38,7
9	Коефіцієнт частки власного капіталу в оборотних активах, %	24,4	52	67,5	85	72,9	45	27,6	113,1	15,5	0,3	17,5	0,3	-12,1	-14,2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Аналіз фінансової стійкості підприємства															
10	Коефіцієнт співвідношення позикового і власного капіталу, %	100,1	147,8	33,9	12,1	26	75	47,7	47,7	-113,9	-0,8	-21,8	-0,6	13,9	114,9
11	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів, %	33	32	26	25	24	30	-1	-3	-6	-0,2	-1	0,0	-1	-4,0
12	Коефіцієнт накопиченої амортизації, %	23	28	31	35	32	-	5	21,7	3	0,1	4	0,1	-3	-8,6

Динаміка показників рентабельності активів і капіталу та ділової активності ТОВ «НВП «ТРЕНД» за 2014 - 2018 рр.

№ пор	Показник	Роки					Відхилення		Відхилення		Відхилення		Відхилення	
		2014	2015	2016	2017	2018	2015/2014		2016/2015		2017/2016		2018/2017	
							Абсолютне, пп	Відносне, %	Абсолютне, пп	Відносне, %	Абсолютне, пп	Відносне, %	Абсолютне, пп	Відносне, %
Коефіцієнти рентабельності активів і капіталу														
1	Рентабельність власного капіталу, %	116,8	26,9	22,1	18,2	13,0	-89,9	-77,0	-4,8	-18,0	-3,8	-17,3	-5,2	-28,6
2	Рентабельність активів, %	42,0	18,2	15,7	16,3	10,3	-23,8	-56,7	-2,5	-13,6	0,6	3,5	-5,9	-36,4
3	Рентабельність виробничого потенціалу, %	42,0	18,2	15,7	16,3	10,3	-23,8	-56,7	-2,5	-13,6	0,6	3,5	-5,9	-36,4
4	Рентабельність оборотних активів, %	59,0	26,6	21,2	21,7	13,6	-32,4	-54,9	-5,4	-20,3	0,5	2,2	-8,1	-37,2
Коефіцієнти ділової активності														
5	Коефіцієнт навантаження економічного потенціалу, %	303,9	404,1	346,6	343,1	260,6	100,2	33,0	-57,5	-14,2	-3,6	-1,0	-82,5	-24,0
6	Коефіцієнт навантаження необоротних активів, %	1056,8	1278,2	60,9	1376,8	1084,7	221,5	21,0	-1217,4	-95,2	1315,9	2162,4	-292,1	-21,2
7	Коефіцієнт оборотності оборотних активів, %	426,6	591,0	21,2	456,9	13,6	164,4	38,5	-569,8	-96,4	435,7	2056,3	-443,3	-97,0
8	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості та коштів у розрахунках, %	4173,2	7522,9	273,6	8387,4	1999,7	3349,7	80,3	-7249,3	-96,4	8113,8	2965,6	6387,6	-76,2
9	Коефіцієнт оборотності власного капіталу, %	844,3	597,4	20,0	384,7	328,2	-247,0	-29,3	-577,4	-96,7	364,7	1823,3	-56,4	-14,7
10	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, %	474,8	1249,5	70,0	3172,6	1264,8	774,7	163,2	-1179,5	-94,4	3102,6	4432,3	1907,8	-60,1

Здійснення господарської діяльності пов'язане з надходженням і вибуттям грошових коштів та їх еквівалентів, що зумовлює необхідність проводити аналіз джерел утворення і напрямів витрачання грошових коштів ТОВ «НВП «ТРЕНД» (табл. Д.2.5).

Аналіз даних, наведених у табл. Д.2.5, загалом дозволяє позитивно оцінити зрушення в активах і пасивах підприємства, що призвели до збільшення джерел утворення та обсягів витрачання коштів підприємства. У 2018 році підприємства здійснювало розвиток власних активів переважно за рахунок капіталізації прибутку.

Проведений ретроспективний аналіз господарської діяльності ТОВ «НВП «ТРЕНД» два змогу оцінити основні показники діяльності підприємства за останні п'ять років. Однак, особливої уваги в умовах ринкової економіки потребує **прогнозування потенційного банкрутства**, що ґрунтується на перспективній оцінці фінансового стану підприємства. Найбільш поширеними прийомами оцінки фінансового стану підприємства з позицій можливого банкрутства є застосування індексу кредитоспроможності (за моделлю Альтмана), використання системи формалізованих та неформалізованих критеріїв, прогнозування показників платоспроможності. В свою чергу, методика Альтмана передбачає оцінку потенційного банкрутства шляхом обчислення індексу кредитоспроможності Z .

Модель Альтмана має наступний вигляд:

$$Z = 1,2X_1 + 1,4 X_2 + 3,3X_3 + 0,6X_4 + 0,999X_5, \quad (1)$$

де:

X_1 – оборотний капітал / сукупні активи = $(OA - ПЗ) / \text{валюта балансу}$;

X_2 – нерозподілений прибуток / сукупні активи;

X_3 - прибуток від операційної діяльності / сукупні активи;

X_4 – ринкова вартість капіталу / зобов'язання;

X_5 - дохід (виручка) від реалізації / сукупні активи.

Отже, проведемо розрахунок необхідних показників та визначимо індекс кредитоспроможності:

$$X_1 = (159,7 - 23,0) / 212,7 = 0,553;$$

$$X_2 = 107,9 / 212,7 = 0,103;$$

$$X_3 = 44,2 / 212,7 = 0,127;$$

$$X_4 = 189,7 / 23,0 = 3,853;$$

$$X_5 = 884,8 / 212,7 = 3,127;$$

$$Z = 1,2*0,553 + 1,4*0,103 + 3,3*0,127 + 0,6*3,853 + 0,999*3,127$$

$$Z = 6,66$$

Вірогідність банкрутства підприємства у відповідності до значення моделі визначається за допомогою табл. Д.2.6.

Визначення і оцінка джерел утворення та напрямів витрачання коштів ТОВ «НВП «ТРЕНД» за 2014 - 2018 рр.

№ пор	Показник	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Інтерпретоване відхилення, тис. грн		Інтерпретоване відхилення, тис. грн		Інтерпретоване відхилення, тис. грн		Інтерпретоване відхилення, тис. грн	
							2015/2014		2016/2015		2017/2016		2018/2017	
		тис. грн	тис. грн	тис. грн	тис. грн	тис. грн	як джерело коштів	як витрата коштів	як джерело коштів	як витрата коштів	як джерело коштів	як витрата коштів	як джерело коштів	як витрата коштів
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Актив														
1.	Необоротні активи	59,7	56,5	56,2	53,0	66,0	-	-3,2	-	-0,3	-	-3,2	-	13,0
1.1.	Нематеріальні активи	23,6	36,7	38,2	37,1	36,7	-	13,1	-	1,5	-	-1,1	-	-0,4
1.2.	Основні засоби	36,1	27,4	18,0	15,9	29,3	-	-8,7	-	-9,4	-	-2,1	-	13,4
2	Оборотні активи	117,8	122,2	161,4	159,7	108,7	-	4,4	-	39,2	-	-1,7	-	-51,0
2.1.	Запаси	20,1	11,2	11,6	10,8	22,1	-	-8,9	-	0,4	-	-0,8	-	11,3
2.2.	Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	10,6	9,6	12,5	8,7	35,8	-	-1	-	2,9	-	-3,8	-	27,1
2.3.	Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	11,4	2,1	3,6	2,8	-	-	-9,3	-	1,5	-	-0,8	-	-
2.4.	Грошові кошти та їх еквіваленти	93,5	99,3	133,7	137,4	-	-	5,8	-	34,4	-	3,7	-	-
3	Витрати майбутніх періодів	-	-	-	-	150,8	-	-	-	-	-	-	-	-
Підсумок		177,5	178,7	217,6	212,7	274,7	-	1,2	-	38,9	-	-4,9	-	62,0

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Пасив														
1.	Власний капітал	88,4	120,9	155,1	189,7	218,1	32,5	-	34,2	-	34,6	-	28,4	-
2.	Забезпечення майбутніх витрат і платежів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	Довгострокові зобов'язання	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	Поточні зобов'язання	89,1	57,8	62,5	23,0	56,6	-31,3	-	4,7	-	-39,5	-	33,6	-
4.1.	Кредиторська заборгованість за товари	79,1	46,4	52,3	15,7	56,6	-32,7	-	5,9	-	-36,6	-	40,9	-
4.2.	Поточні зобов'язання за розрахунками із бюджетом	10,0	11,4	10,2	7,3	-	1,4	-	-1,2	-	-2,9	-	-	-
4.3.	Поточні зобов'язання зі страхування	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.4.	Поточні зобов'язання з оплати праці	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5.	Доходи майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Підсумок		177,5	178,7	217,6	212,7	274,7	-30,1	-	38,9	-	-4,9	-	62,0	-

Таблиця Д.2.6

Зони банкрутства

Значення Z	Вірогідність банкрутства, %
Менше 1,8	Максимальна (80-100)
1,81–2,7	Висока (35-50)
2,71–2,99	Можлива (15-20)
Більше 3,00	Мінімальна (0)

Відповідно до табл. Д.2.6, вірогідність банкрутства ТОВ «НВП «ТРЕНД» мінімальна.

Отже, проведений ретроспективний аналіз фінансового стану підприємства та перспективний аналіз оцінки потенційного банкрутства ТОВ «НВП «ТРЕНД» дає змогу дійти висновку, що загалом підприємство має позитивні результати та показники діяльності та має мінімальну вірогідність банкрутства.

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

		Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
			01
Підприємство	ТОВ «Науково-виробниче підприємство «ТРЕНД»	за ЄДРПОУ	21572692
Територія	м. Київ	за КОАТУУ	80364
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	
Вид економічної діяльності	Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук	за КВЕД	72.19
Середня кількість працівників, осіб	15		
Одиниця виміру: тис. грн з одним десятковим знаком			
Адреса, телефон вул. Червоноткацька, 67, м. Київ, 02660			

1. Баланс
на 31 грудня 2015 р.

Форма № 1-м

Код за ДКУД

1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	59,7	56,5
первісна вартість	1011	78,3	78,3
знос	1012	(16,6)	(21,8)
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	59,7	56,5
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	10,6	11,2
у тому числі готова продукція	1103		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	11,4	9,6
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	2,3	2,1
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	93,5	99,3
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	117,8	122,2
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	177,5	178,7

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	50,0	50,0
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415	31,8	31,8
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	6,6	39,1
Неоплачений капітал	1425	()	()
Усього за розділом I	1495	88,4	120,9
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	79,1	46,4
розрахунками з бюджетом	1620	10	11,4
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695	89,1	57,8
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1900	177,5	178,7

2. Звіт про фінансові результати за рік 2015 р.

Форма № 2-м

Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	722,2	665,2
Інші операційні доходи	2120		
Інші доходи	2240		
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	722,2	665,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	477,8	425,7
Інші операційні витрати	2180	201,1	199,6
Інші витрати	2270		
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	678,9	625,3
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	43,3	39,9
Податок на прибуток	2300	10,8	10
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	32,5	29,9

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

КОДИ

Підприємство	ТОВ «Науково-виробниче підприємство «ТРЕНД»	Дата (рік, місяць, число)	за ЄДРПОУ	21572692
Територія	м. Київ		за КОАТУУ	80364
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю		за КОПФГ	
Вид діяльності	економічної Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук		за КВЕД	72.19
Середня кількість працівників, осіб	15			
Одиниця виміру: тис. грн з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон вул. Червоноткацька, 67, м. Київ, 02660				

1. Баланс
на 31 грудня 2016 р.

Форма № 1-м

Код за ДКУД

1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	56,5	56,2
первісна вартість	1011	78,3	81,2
знос	1012	(21,8)	(25,0)
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	56,5	56,2
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	11,2	11,6
у тому числі готова продукція	1103		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	9,6	12,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	2,1	3,6
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	99,3	133,7
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	122,2	161,4
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	178,7	217,6

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	50,0	50,0
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415	31,8	31,8
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	39,1	73,3
Неоплачений капітал	1425	()	()
Усього за розділом I	1495	120,9	155,1
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
1595			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		52,3
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	46,4	
товари, роботи, послуги	1615		10,2
розрахунками з бюджетом	1620	11,4	
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695	57,8	62,5
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
1700			
Баланс	1900	178,7	217,6

2. Звіт про фінансові результати за рік 2016 р.

Форма № 2-м

Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	737,3	690,3
Інші операційні доходи	2120		
Інші доходи	2240		
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(485,2)	(541,1)
Інші операційні витрати	2180	(207,9)	(45,2)
Інші витрати	2270	()	()
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(693,10)	(495,9)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	44,2	194,4
Податок на прибуток	2300	(10,2)	(35,0)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	34,2	159,4

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство	ТОВ «Науково-виробниче підприємство «ТРЕНД»	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Територія	м. Київ	за ЄДРПОУ	01 21572692
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОАТУУ	80364
Вид економічної діяльності	Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук	за КОПФГ	
Середня кількість працівників, осіб	15	за КВЕД	72.19
Одиниця виміру: тис. грн з одним десятковим знаком			
Адреса, телефон вул. Червоноткацька, 67, м. Київ, 02660			

1. Баланс
на 31 грудня 2017 р.

Форма № 1-м

Код за ДКУД

1801006

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	56,2	53,0
первісна вартість	1011	81,2	81,2
знос	1012	(25,0)	(28,2)
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	56,2	53,0
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	11,6	10,8
у тому числі готова продукція	1103		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	12,5	8,7
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	3,6	2,8
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	133,7	137,4
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	161,4	159,7
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	217,6	212,7

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	50,0	50,0
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415	31,8	31,8
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	73,3	107,9
Неоплачений капітал	1425	()	()
Усього за розділом I	1495	155,1	189,7
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
1595			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	52,3	15,7
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	10,2	7,3
розрахунками з бюджетом	1620		
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695	52,5	23,0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
1700			
Баланс	1900	217,6	212,7

2. Звіт про фінансові результати за рік 2017 р.

Форма № 2-м
Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	729,7	737,3
Інші операційні доходи	2120		
Інші доходи	2240		
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	729,7	737,3
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(480,1)	(485,2)
Інші операційні витрати	2180	(205,8)	(207,9)
Інші витрати	2270	()	()
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(682,9)	(693,1)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	43,8	44,2
Податок на прибуток	2300	(9,2)	(10,2)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	34,6	34,2

Керівник

Головний бухгалтер

(підпис)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

(ініціали, прізвище)

Додаток Е.4

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство	ТОВ «Науково-виробниче підприємство «ТРЕНД»	Дата (рік, місяць, число)		КОДИ
Територія	м. Київ	за ЄДРПОУ		01
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОАТУУ	21572692	80364
Вид діяльності	економічної Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук	за КОПФГ		
Середня кількість працівників, осіб	15	за КВЕД		72.19
Одиниця виміру: тис. грн з одним десятковим знаком Адреса, телефон вул. Червоноткацька, 67, м. Київ, 02660				

1. Баланс
на 31 грудня 2018 р.

Форма № 1-м

Код за ДКУД

1801006

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	53,0	66,0
первісна вартість	1011	81,2	98,4
знос	1012	(28,2)	(32,4)
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	53,0	66,0
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	10,8	22,1
у тому числі готова продукція	1103		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	8,7	35,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	2,8	
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	137,4	150,8
Витрати майбутніх періодів	1170		150,8
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195	159,7	359,5
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	212,7	425,5

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	50,0	50,0
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415	31,8	31,8
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	107,9	136,3
Неоплачений капітал	1425	()	()
Усього за розділом I	1495	189,7	218,1
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
1595			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	15,7	56,6
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	7,3	
розрахунками з бюджетом	1620		
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Доходи майбутніх періодів	1665		150,8
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695	23,0	207,4
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
1700			
Баланс	1900	212,7	425,5

2. Звіт про фінансові результати за рік 2018 р.

Форма № 2-м
Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	715,9	729,7
Інші операційні доходи	2120		
Інші доходи	2240		
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	715,9	729,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(490,1)	(480,1)
Інші операційні витрати	2180	(190,8)	(205,8)
Інші витрати	2270	()	()
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(680,9)	(682,9)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	35,0	43,8
Податок на прибуток	2300	(6,7)	(9,2)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	28,4	34,6

Керівник

